

Manuál prevence důsledků koronavirové epidemie a jejich řešení pro územní samosprávu

Verze 1.1 z 8. 4. 2020

Zpracovatel:

Kolumbus PM, s.r.o. a Columbus Consulting, s.r.o. ve spolupráci s odborníky, lektory
a advokáty:

JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D.

JUDr. Jitka Gregorová

JUDr. Tereza Chadimová

Mgr. Bc. Petra Juřátková

JUDr. Zdeněk Kopečný

Ing. Martin Krištof

JUDr. Mgr. Pavla Ládová

Mgr. Lucie Maděrková

Mgr. Radka Vacová

OBSAH

ÚVOD A CÍL MANUÁLU	3
1. VEŘEJNÉ ZAKÁZKY	4
2. PROJEKTY FINANCOVANÉ Z DOTACÍ.....	6
3. MÍSTNÍ POPLATKY.....	7
4. NÁJMY MAJETKU.....	9
5. SMLUVNÍ AGENDA.....	14
6. PŘESTUPKOVÉ A SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ S AKCENTEM NA LHŮTY.....	17
7. EXEKUCE	25
8. PRACOVNĚPRÁVNÍ AGENDA.....	27
9. SOCIÁLNÍ OBLAST	30
10. TRESTNĚPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST.....	35
11. OBECNÍ POLICIE.....	38
12. MOŽNOSTI MIMOSOUDNÍHO ŘEŠENÍ SPORŮ – MEDIACE.....	40

ÚVOD A CÍL MANUÁLU

V návaznosti na vyhlášení nouzového stavu a usnesení vlády České republiky č. 199 ze dne 12. 3. 2020 a další opatření vlády i jednotlivých ministerstev Vám předkládáme **Manuál prevence důsledků koronavirové epidemie a jejich řešení pro subjekty územní samosprávy.**

Cílem manuálu je napomoci při řešení důsledků aktuální situace a prevence negativních dopadů pro subjekty územní samosprávy i jejich příspěvkové organizace a také pro jejich klienty a partnery – občany, podnikatelské subjekty, neziskové organizace.

Tento Manuál jsme zpracovali ve spolupráci s našimi lektory, kteří jsou současně advokáty a působí v relevantních oblastech, do kterých je Manuál členěn:

- Veřejné zakázky
- Dotace
- Místní poplatky
- Nájem majetku
- Smluvní agenda
- Přestupkové a správní řízení s akcentem na lhůty – včetně problematiky obstrukčního či šikanózního jednání a podání
- Pracovníprávní agenda
- Sociální oblast
- Trestněprávní odpovědnost
- Obecní policie
- Možnosti mimosoudního řešení sporů – mediace

Uvítáme Vaši zpětnou vazbu stran doplnění Manuálu o další oblasti, případně rozšíření některé ze stávajících oblastí. Současně tento Manuál budeme sami doplňovat a upravovat a zpřístupňovat na www.kolumbuspm.cz.

Přeji Vám hodně úspěchů při prevenci důsledků aktuální situace a hlavně zdraví a psychickou pohodu.

Ing. Martin Krištof

Jednatel a partner

Kolumbus PM, s.r.o.

Tel.: 731 190 013

e-mail: kristof@kolumbuspm.cz

1. VEŘEJNÉ ZAKÁZKY

Postupy při zadávání veřejných zakázek (VZ) souvisejících s řešením koronavirové epidemie a prevence dalších dopadů v době nouzového stavu

Režim veřejné zakázky	Specifikace
Veřejné zakázky zadávané dle zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ)	<p>Zadavatel v době nouzového stavu může postupovat dvěma způsoby:</p> <p>1) Zadavatel neprovede zadávací řízení vůbec</p> <p>Aktuální nouzový stav byl vyhlášen v souladu s čl. 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky a v souladu s § 5 písm. a) až e) a § 6 zákona č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).</p> <p>Zadavatel tak může při pořizování nezbytných dodávek, služeb nebo i stavebních prací využít obecné výjimky z povinnosti realizovat standardní zadávací řízení dle § 29 písm. c) ZZVZ (cit):</p> <p><i>“Zadavatel není povinen zadat veřejnou zakázku v zadávacím řízení, c) jde-li o zadávání nebo plnění veřejné zakázky v rámci zvláštních bezpečnostních opatření stanovenými jinými právními předpisy¹ a současně nelze učinit takové opatření, které by provedení zadávacího řízení umožňovalo.”</i></p> <p>Zadavatel tedy při splnění obou výše uvedených podmínek současně nemusí vůbec provést zadávací řízení.</p> <p>Typický příklad, kdy lze tuto výjimku použít:</p> <p> Nákup ochranných pomůcek a dalších dodávek (např. respirátorů, roušek, léků, lékařských přístrojů apod.) pro složky IZS (včetně obecní policie), které jsou potřebné a nutné pro realizaci stanovených bezpečnostních opatření, zejména ochrana zdraví a života občanů, ale i zaměstnanců úřadu.</p> <p> I v tomto případě by se ale zadavatel měl držet principů 3E (hospodárnosti, účelnost a účinnost) a pořizovat plnění za ceny v místě a čase obvyklé (samozřejmě se zohledněním např. vyšších nákladů na dopravu, apod.).</p> <p>Typický příklad, kdy tuto výjimku použít nelze:</p> <p>Zajištění běžných nákupů, jejichž marginální součástí jsou např. dodávky ochranných pomůcek. </p> <p>2) Zadavatel využije k zadání veřejné zakázky jednací řízení bez uveřejnění (JŘBU)</p> <p>Druhou možností je využití jednacího řízení bez uveřejnění v souladu s ust. § 65 odst. 5 ZZVZ (cit.):</p>

¹ Například zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Ale spadá sem i výše uvedený ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.

	<p>(5) <i>Zadavatel může použít jednací řízení bez uveřejnění také, pokud je to nezbytné v důsledku krajně naléhavé okolnosti, kterou zadavatel nemohl předvídat a ani ji nezpůsobil, a nelze dodržet lhůty pro otevřené řízení, užší řízení nebo jednací řízení s uveřejněním.</i></p> <p>Obecně lze využít tuto možnost u zadavatele, i pokud přímo neprovádí bezprostřední bezpečnostní opatření (a nemůže realizovat VZ na základě předchozí výjimky), ale musí okamžitě zajistit služby, vyplývající z nouzového stavu (např. různé sociální služby).</p> <p>Doporučujeme i v případě, pokud je využito JŘBU, provést JŘBU vůči více dodavatelům.</p> <p>Současně pak zadavatel nemůže využít JŘBÚ až po uplynutí delší doby od nastalé skutečnosti (např. potřeby zajištění ochranných pomůcek). V takovém případě by již pominula podmínka nemožnosti dodržet lhůty pro jiné „standardní“ řízení dle ZZVZ.</p>
<p>Veřejné zakázky malého rozsahu zadávané mimo režim ZZVZ (VZMR)</p>	<p>Zadavatel postupuje v případě VZMR dle příslušné interní dokumentace zadavatele (např. směrnice pro zadávání VZMR), zejména pak s využitím možných výjimek pro:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Využití méně přísného (náročného) postupu, případně lhůt – např. pokud by předpokládaná hodnota VZ vyžadovala provedení výběrového řízení dle interní směrnice formou otevřené výzvy, lze na základě výjimky (případně po schválení voleným orgánem – rada / zastupitelstvo) provést výběrové řízení formou uzavřené výzvy nebo dokonce přímého pořízení. Stejně tak v nouzový stav může vést k stanovení kratších než běžně používaných lhůt. 2) Využití mimořádně výhodných dodávek, služeb a stavebních prací – např. zajištění ochranných prostředků pouze na úrovni výrobních nákladů nebo možnosti jejich pořízení okamžitě, resp. ve lhůtě kratší, než stanovují minimální lhůty uvedené v interní směrnici zadavatele. <p>Pokud příslušná interní dokumentace neobsahuje možnosti výjimek, doporučujeme provést úpravu směrnice, případně schválení jednorázové výjimky či výjimek ve volených orgánech.</p>

V případě potřeby dalších informací, posouzení a revize směrnic či asistentce při zadávání veřejných zakázek nás neváhejte kontaktovat:

Ing. Martin Krištof, garant sekce Veřejné zakázky, kristof@kolumbuspm.cz

2. PROJEKTY FINANCOVANÉ Z DOTACÍ

Subjekty územní samosprávy využívají běžně k financování svých projektů dotace, ať už z evropských strukturálních fondů nebo jiných dotačních zdrojů.

S ohledem na aktuální situaci je možno předpokládat, že u některých projektů může být v ohrožení závazný termín ukončení projektu uvedený v Rozhodnutí o poskytnutí dotace či smlouvě o poskytnutí dotace. Nezoufejte ovšem předčasně, nesplnění termínu a ztrátě části dotace lze totiž většinou časnou a odůvodněnou reakcí předejít.

Prošli jsme pravidla několika nejvýznamnějších operačních programů v aktuálním programovém období a vybrali jsme z nich pro vás to nejdůležitější:

Operační program	Doporučení
Integrovaný regionální operační program	Obecná pravidla umožňují podat žádost o prodloužení termínu ukončení projektu z důvodu nepředvídatelných okolností nezaviněných příjemcem, tj. i z důvodu živelních pohrom (předpokládáme, že poskytovatel bude ve světle vládních opatření považovat za živelní pohromu i epidemii, příležitější důvod totiž pravidla neobsahují)
Operační program Doprava	Pravidla programu umožňují příjemci podat poskytovateli žádost o podstatnou změnu projektu spočívající ve změně lhůty, ve které má být dosaženo účelu stanoveného v právním aktu o poskytnutí podpory. Důvodem žádosti může být událost, kterou nemohl příjemce dotace předvídat.
Program rozvoje venkova	Příjemce dotace je podle pravidel povinen oznámit poskytovateli zásah vyšší moci nebo mimořádnou okolnost, která má vliv na plnění podmínek pro získání dotace (mezi ty patří také termín realizace projektu). Na oznámení má příjemce 21 kalendářních dnů a musí k němu připojit důkazy.
Operační program Zaměstnanost	Příjemce dotace podá žádost o tzv. podstatnou změnu projektu (v tomto případě změnu termínu realizace projektu) společně s jejím zdůvodněním. Poskytovatel má následně 20 pracovních dnů na posouzení žádosti. Bude-li jí chtít vyhovět, vydá změnový právní akt.

U ostatních programů a dotačních titulů (např. Státní fond dopravní infrastruktury, Státní fond životního prostředí) doporučujeme, abyste poskytovateli dotace co nejdříve písemně oznámili nemožnost pokračovat v realizaci projektu (nebo omezenou možnost realizace projektu) kvůli opatřením vlády zavedeným v souvislosti s COVID-19, případně doporučujeme tuto skutečnost oznámit alespoň svému projektovému manažerovi.

Pokud budete chtít podrobněji řešit kteroukoli z nastíněných otázek či situací, neváhejte se na nás obrátit. Zde jsou naše kontakty:

Ing. Martin Krištof, kristof@kolombuspm.cz
JUDr. Tereza Chadimová, chadimova@kolombuspm.cz

3. MÍSTNÍ POPLATKY

Dopady nouzového stavu na agendu místních poplatků (režim zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, dále jen „ZMP“) a možnosti obce na zmírnění negativních dopadů nouzového stavu na agendu místních poplatků

Situace	Specifikace a řešení
Možnosti snížit místní poplatky nebo posunout jejich splatnost na dobu po ukončení nouzového stavu?	<p>Pro možnosti upravit výši nebo splatnost místních poplatků je § 14 ZMP:</p> <p>(2) Obec v obecně závazné vyhlášce upraví</p> <ol style="list-style-type: none"> sazbu poplatku, lhůtu pro podání ohlášení, nevyloučí-li povinnost ohlášení podat, a splatnost poplatku. <p>Sazba a splatnost jsou povinné náležitosti obecně závazné vyhlášky. Obec tak může změnu sazby nebo splatnosti místního poplatku provést pouze změnou stávající obecně závazné vyhlášky, a to na zasedání zastupitelstva obce. Rada obce a ani starosta obce nemají pravomoc provádět změnu sazeb či splatnosti místních poplatků ani v době nouzového stavu.</p>
Možnosti prominutí poplatků / nesakcionování	<p>Pro možnost prominutí nebo nevyužití sankcí na neprovedení úhrady nebo pozdní úhradu místních poplatků je stěžejní § 15 ZMP:</p> <p>(1) Správcem poplatku je obecní úřad. (2) Správa poplatku je výkonem přenesené působnosti.</p> <p>Správce poplatku, tj. obecní úřad, má následující možnosti:</p> <p>Varianta A: Dle § 16a ZMP: „Správce poplatku může na žádost poplatníka z důvodu odstranění tvrdosti právního předpisu zcela nebo částečně prominout poplatek podle § 10b nebo jeho příslušenství, lze-li to s přihlédnutím k okolnostem daného případu ospravedlnit.“</p> <p>Pouze v případě poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů může reagovat na individuální žádosti.</p> <p>Tento způsob prominutí je vázán pouze na jeden z místních poplatků, konkrétně na místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, a předpokládá vlastní iniciativu obyvatel obce.</p> <p>Varianta B: Dle § 16b ZMP: „Správce poplatku může z moci úřední poplatek nebo jeho příslušenství zcela nebo částečně prominout při mimořádných, zejména živelních událostech.“</p> <p>V režimu tohoto ustanovení se promíjí poplatek všem poplatníkům, jichž se důvod prominutí týká, a to ode dne právní moci tohoto rozhodnutí.</p>

Situace	Specifikace a řešení
	<p>Rozhodnutí oznamuje správce poplatku vyvěšením na své úřední desce a zároveň ho zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup.</p> <p>V této variantě se rozhodnutím správce poplatku promíjí poplatek všem poplatníkům, jichž se důvod prominutí týká, a to ode dne právní moci tohoto rozhodnutí. Rozhodnutí oznamuje správce poplatku vyvěšením na své úřední desce a zároveň ho zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup.</p> <p><i>Varianta C: Neaplikovat § 11 odst. 3 ZMP: „Včas nezaplacené nebo neodvedené poplatky nebo část těchto poplatků může správce poplatku zvýšit až na trojnásobek; toto zvýšení je příslušenstvím poplatku sledujícím jeho osud.“</i></p> <p>Tedy nesankcionovat nezaplacení poplatku do určité doby po lhůtě splatnosti navýšením dle ustanovení § 11 odst. 3 ZMP.</p> <p>O této skutečnosti je pak vhodné informovat občany obce na úřední desce obecního úřadu a případně dalšími v místě obvyklými způsoby (rozhlas, tisk).</p>

II. Připravovaná novela ZMP vedená jako sněmovní tisk č. 678

- momentálně před 2. čtením v PS
- další projednávání možné až od 21.4.2020
- otázka, zda se legislativní proces stihne – je možné, že se chystané změny odsunou

V případě potřeby dalších informací, posouzení a revize obecně závazných vyhlášek či konzultací nás neváhejte kontaktovat:

JUDr. Mgr. Pavla Láďová, garant sekce Místní poplatky, ladova@kolumbuspm.cz

4. NÁJMY MAJETKU

Dopady nouzového stavu na agendu nájemních smluv – nájem prostor sloužících podnikání (zejm. § 2302 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, dále jen „OZ“)

Situace	Specifikace a řešení
Možnost předčasného ukončení nájemního vztahu - obecně	Možnosti předčasného ukončení nájemního vztahu: a) dohoda nájemce a pronajímatele b) výpověď ze strany nájemce – zde nutno rozlišovat nájem na dobu určitou a nájem na dobu neurčitou
Možnost předčasného ukončení nájemního vztahu - nájem na dobu určitou	Nájem na dobu určitou <i>§ 2208 OZ: Nájem na dobu určitou může nájemce vypovědět i před uplynutím ujednané doby,</i> a) <i>ztratí-li způsobilost k činnosti, k jejímuž výkonu je prostor sloužící podnikání určen,</i> b) <i>přestane-li být najatý prostor z objektivních důvodů způsobilý k výkonu činnosti, k němuž byl určen, a pronajímatel nezajistí nájemci odpovídající náhradní prostor, nebo</i> c) <i>porušuje-li pronajímatel hrubě své povinnosti vůči nájemci.</i> Dané ustanovení nebude dle našeho názoru na pandemickou situaci, v důsledku které musely být provozovny nájemců uzavřeny, dopadat. Ze strany nájemce tak zřejmě neobstojí argumentace, že se prostor stal v důsledku pandemické situace nezpůsobilým k výkonu činnosti, neboť předmět nájmu se nikterak nezměnil. Nicméně nájemce by pravděpodobně mohl výpověď odůvodnit s odkazem na § 2311 OZ. <i>§ 2311 OZ: Ustanovení o skončení nájmu bytu na dobu určitou se použijí obdobně.</i> Toto ustanovení tak s odkazem na ustanovení o skončení nájmu bytu na dobu určitou rozšiřuje nájemcovy výpovědní důvody. Pro případ pandemie by konkrétně mohlo být použitelné ustanovení § 2287 OZ. <i>§ 2287 OZ: Nájemce může vypovědět nájem na dobu určitou, změní-li se okolnosti, z nichž strany při vzniku závazku ze smlouvy o nájmu zřejmě vycházely, do té míry, že po nájemci nelze rozumně požadovat, aby v nájmu pokračoval.</i> Závěr: S přihlédnutím k okolnostem daného případu si tak lze představit výpověď nájemce odůvodněnou § 2311 OZ ve spojení s § 2287 OZ jako platnou. Pro výpovědní dobu se uplatní § 2310 odst. 2 OZ, tedy výpovědní doba je tříměsíční.

Situace	Specifikace a řešení
<p>Možnost předčasného ukončení nájemního vztahu - nájem na dobu neurčitou</p>	<p>Nájem na dobu neurčitou <i>§ 2312 OZ: Jedná-li se o nájem na dobu neurčitou, má strana právo jej vypovědět v šestiměsíční době, má-li však strana k vypovědi vážný důvod, je výpovědní doba tříměsíční. Trvá-li nájem po dobu delší než pět let a vzhledem k okolnostem strana nemohla předpokládat, že druhá strana nájem vypoví, je výpovědní doba vždy šestiměsíční.</i></p> <p>Nájem trvající méně než pět let:</p> <ul style="list-style-type: none"> - možnost ukončení v šestiměsíční době bez uvedení důvodu - možnost ukončení v tříměsíční době s uvedením důvodu – vážný důvod <p>Při vymezení vážných důvodů odkazuje důvodová zpráva k OZ na výpovědní důvody, které se uplatní u nájmu na dobu určitou, tj. mj. již citované ustanovení § 2308 OZ. Protože u nájmu na dobu určitou můžeme dovodit aplikaci § 2287 OZ (tj. změna okolností), není důvod, proč by dané ustanovení nemohlo být aplikováno také u nájmu na dobu neurčitou. Aplikujeme-li ustanovení na pandemickou situaci, dovodíme, že po nájemci nelze rozumně požadovat, aby v nájmu pokračoval.</p> <p><u>Závěr:</u> Také u nájmu na dobu neurčitou, který trvá méně než pět let, bude s přihlédnutím k okolnostem možné považovat výpověď nájemce s tříměsíční výpovědní dobou za platnou, a to v případě, že bude odůvodněna vážným důvodem spočívajícím ve změně okolností.</p> <p>Nájem trvající déle než pět let:</p> <ul style="list-style-type: none"> - možnost ukončení v šestiměsíční době bez uvedení důvodu, s vážným důvodem - možnost ukončení v tříměsíční době – mohla-li druhá strana výpověď předpokládat (tedy v případech, kdy vážný důvod spočívá v porušení jejích povinností). <p><u>Závěr:</u> U nájmu na dobu neurčitou, který trvá déle než pět let, nebude s přihlédnutím k okolnostem ve většině případů možné považovat výpověď s tříměsíční výpovědní dobou za platnou, neboť tyto situace předpokládají porušení povinností ze strany pronajímatele.</p>
<p>Zvláštní ujednání v nájemních smlouvách a jejich řešení</p>	<p>Vždy je zapotřebí primárně zohlednit obsah konkrétních nájemních smluv, tedy ověřit, zda neobsahují speciální práva a povinnosti smluvních stran při mimořádných událostech, zásahu vyšší moci aj. Právní úpravu nájmu prostor sloužících k podnikání je dispozitivní a záleží tak především na smluvních stranách, jaké podmínky si v konkrétní smlouvě sjednaly.</p> <p>Není-li v nájemní smlouvě zakotveno právo nájemce na snížení nájemného či prominutí nájemného při okolnostech způsobených vyšší mocí, bude postup záležet na dohodě mezi smluvními stranami, avšak nájemce na učinění takových kroků ze strany pronajímatele nebude mít právní nárok.</p>

Situace	Specifikace a řešení
	<p>Dále je v nájemních smlouvách nutné zkoumat, zda je v těchto vyloučeno využití ustanovení § 1765 odst. 1 OZ.</p> <p><i>§ 1765 odst. 1 OZ: Dojde-li ke změně okolností tak podstatné, že změna založí v právech a povinnostech stran zvláště hrubý nepoměr znevýhodněním jedné z nich buď neúměrným zvýšením nákladů plnění, anebo neúměrným snížením hodnoty předmětu plnění, má dotčená strana právo domáhat se vůči druhé straně obnovení jednání o smlouvě, prokáže-li, že změnu nemohla rozumně předpokládat ani ovlivnit a že skutečnost nastala až po uzavření smlouvy, anebo se dotčené straně stala až po uzavření smlouvy známou. Uplatnění tohoto práva neopravňuje dotčenou stranu, aby odložila plnění.</i></p> <p>Toto ustanovení je ve smlouvách často vyloučeno např. deklarací: Smluvní strany na sebe přebírají nebezpečí změny okolností a vylučují aplikaci ustanovení § 1765 odst. 1 OZ.</p> <p>Pokud by předmětné ustanovení vyloučeno přímo v nájemní smlouvě nebylo, lze si představit postup dle § 1765 odst. 1 OZ, kdy se nájemce bude domáhat vyvolání jednání o změně nájemní smlouvy.</p> <p>Tedy v důsledku pandemie a restriktivních opatření lze identifikovat podstatnou změnu okolností, která způsobuje zvláště hrubý nepoměr práv a povinností smluvních stran nájemní smlouvy. Nájemce by se tak mohl domáhat jednání o nových podmínkách smlouvy a případně, že by nedošlo k dohodě s pronajímatelem, mohl by se se svým nárokem následně obrátit na soud (§ 1766 OZ).</p>
<p>Možnosti prominutí nájemného</p>	<p>S ohledem na závažnost nastalé situace a její potenciální dopad do všech sfér podnikání, přistupují některé obce k prominutí nájemného za určitý časový úsek, např. do 30. 6. 2020.</p> <p>Prominutí dluhu upravuje § 1995 a násl. OZ.</p> <p>a) Kompetentní orgány obce</p> <p>V rámci fungování obce je pro tento institut nutné zmínit kompetence jednotlivých orgánů.</p> <p>Pakliže by se prominutí dluhu z jednoho smluvního vztahu týkalo částky vyšší než 20.000,- Kč, je k takovému právnímu jednání kompetentní zastupitelstvo obce ve své vyhrazené pravomoci ve smyslu § 85 písm. f) OZř.</p> <p>V ostatních případech bude kompetentní rada v nevyhrazené pravomoci ve smyslu § 102 odst. 3 OZř, a to za situace, kdy si tuto záležitost nevyhradilo zastupitelstvo obce, případně jestliže rada tyto pravomoci zcela nebo zčásti nesvěřila starostovi či obecnímu úřadu. V obci, kde se rada nevolí, vykonává její pravomoc starosta (§ 99 odst. 2 OZř).</p> <p>Lze si představit také rozhodnutí orgánů obce, které bude spočívat v odkladu splatnosti nájemného, např. do 30. 6. 2020. V takovém případě je k danému rozhodnutí kompetentní rada obce</p>

Situace	Specifikace a řešení
	<p>v nevyhrazené pravomoci ve smyslu § 102 odst. 3 OZř, a to za situace, kdy si tuto záležitost nevyhradilo zastupitelstvo obce, případně jestliže rada tyto pravomoci zcela nebo zčásti nesvěřila starostovi či obecnímu úřadu. V obci, kde se rada nevolí, vykonává její pravomoc starosta (§ 99 odst. 2 OZř).</p> <p>b) Způsob rozhodování kompetentních orgánů Na tomto místě je nutné zmínit, jakým způsobem mohou dané orgány obce během nouzového stavu rozhodovat.</p> <p>Podmínky pro konání zastupitelstev upravuje krizové opatření č. 122/2020 Sb. Nicméně dle našeho názoru rozhodnutí o prominutí nájemného nájemcům prostorů sloužících podnikání ve vlastnictví obce, lze podřadit pod otázky, o kterých zastupitelstvo může ve smyslu výše uvedeného krizového opatření v době nouzového stavu rozhodovat. Jednání zastupitelstva pak dle krizového opatření probíhá obligatorně prostředky komunikace na dálku umožňující účast členů zastupitelstva na zasedání v reálném čase bez jejich osobní přítomnosti (tj. např. videokonference). Zastupitelé tedy musí být přítomni v reálném čase nikoli fyzicky, ale on-line. Za jednání zastupitelstva distančním způsobem tak není možné označit např. způsob hlasování per rollam.</p> <p>Oproti tomu na schůze rady se předmětné krizové opatření nevztahuje, a tedy konání schůzí rady není omezeno jen na řešení záležitostí nezbytných s ohledem na řešení nouzového stavu nebo na záležitosti, které je nutné vyřešit s ohledem a hrozcí škody či plnění termínů. Schůze rady se také nemusí konat obligatorně distančním způsobem.</p> <p>Nicméně s ohledem na mimořádné opatření č. j. MZDR 12745/2020-1/MIN/KAN je více než vhodné uskutečnit schůzi rady jinak než osobní přítomností jejich členů, tedy např. s využitím prostředků komunikace na dálku umožňujícími účast členů na jednání rady v reálném čase bez jejich osobní přítomnosti (např. videokonference). Členové rady musí být přítomni v reálném čase nikoli fyzicky, ale on-line. Za schůzi rady distančním způsobem tak není možné označit např. způsob hlasování per rollam.</p> <p>Za účelem předejití případných komplikací spojených s touto formou hlasování, je samozřejmě možné, aby rada svěřila svou pravomoc orgánům ve smyslu § 102 odst. 3 OZř.</p> <p>c) Otázka hospodárnosti takového opatření Institut prominutí dluhu může být vnímán jako rozporný se zásadou hospodárnosti, dle které je klíčovou povinností obce nakládat s majetkem s péčí řádného hospodáře (§ 38 odst. 1 OZř).</p> <p>Je však nutno vzít v úvahu také třetí větu ustanovení § 38 odst. 1 OZř, dle které porušením povinností není takové nakládání s majetkem obce, které sleduje jiný důležitý zájem obce, který je řádně odůvodněn.</p>

Situace	Specifikace a řešení
	<p>§ 38 odst. 1 OZř: Majetek obce musí být využíván účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti. Obec je povinna pečovat o zachování a rozvoj svého majetku. Porušením povinností stanovených ve větě první a druhé není takové nakládání s majetkem obce, které sleduje jiný důležitý zájem obce, který je řádně odůvodněn. Obec vede účetnictví podle zákona o účetnictví.</p> <p>Obec tedy může nakládat se svým majetkem i jinak i ekonomicky méně výhodně, je-li taková dispozice obhajitelná důvody hodnými zvláštního zřetele (k tomu např. také rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 3741/2015). Za daného stavu, který však nelze zcela paušalizovat a je potřeba jej vždy individuálně posoudit, si lze představit jako důvod prominutí plateb nájemného zájem obce na zachování obchodů a služeb pro občany v dané obce, kdy takový přístup bude souladný také se základním úkolem obce vymezeným v § 2 odst. 2 OZř, jímž je péče obce o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů.</p>

V případě potřeby dalších informací, posouzení smluv či dalších konzultací nás neváhejte kontaktovat:

JUDr. Jitka Gregorová, garantka sekce Nájem majetku, gregorova@kolumbuspm.cz

5. SMLUVNÍ AGENDA

V rámci smluvní agendy bude uvedeno možné řešení jak u již uzavřených smluv, u kterých probíhá nebo bude probíhat plnění, tak i možná řešení v případě smluv, které budou teprve uzavírány (včetně vzoru relevantních ustanovení smlouvy).

5.1 Již uzavřené smlouvy

Situace	Specifikace a řešení
Není možno zajisti plnění ze strany ÚSC nebo druhé smluvní strany - nemožnost plnění a náhrada škody	<p>Koronavirová epidemie může být vzhledem ke své povaze považována za tzv. vyšší moc (vis maior). Vyšší moc je možnost povinné osoby omluvit neplnění svého závazku řádně a včas dle smlouvy. Pokud taková situace nastane, může, ale naopak taky nemusí, být záminka pro neplnění smluvních povinností.</p> <p>Náhradu škody v souvislosti s vyšší mocí upravuje ustanovení § 2913 odst. 2 OZ. Dle tohoto ustanovení je možné zprostit se odpovědnosti za škodu, avšak musí to být v důsledku nepředvídatelné, neovlivnitelné události, které nešlo zabránit a která je nezávislá na osobě, jež se jí dovolává. Překážka musí být důvodem pro neplnění, proto tedy musela nastat před tím, než byl povinný v prodlení se svým plněním. V případě současně situace výskytu pandemie tak může být překážkou dle ustanovení 2913 odst. 2 OZ opatření České republiky, dle kterého je např. nařízena karanténa povinné osobě, nebo v důsledku něž není povinné osobě dodáno zboží apod.</p> <p>Pozor! Výše uvedené ustanovení je dispozitivní, tzn. lze jej ujednat ve smlouvě odchýlně od zákona. Je proto zapotřebí zkontrolovat, zda ve smlouvě, případně v obchodních podmínkách, nemáte § 2913 odst. 2 OZ omezen jen na určité situace (tzn. konkrétně vyjmenované případy vyšší moci), případně jestli není ve smlouvě vyloučena jeho aplikace úplně.</p>
Nemožnost plnit závazky a změna smlouvy	<p>Není možné, aby dlužník jednostranně bez dalšího změnil některé ustanovení smlouvy. Občanský zákoník mu však v ustanovení § 1765 OZ umožňuje domáhat se obnovení jednání o smlouvě, a to za splnění dvou předpokladů:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dojde ke změně okolností tak podstatné, že změna založí v právech a povinnostech stran zvláště hrubý nepoměr znevýhodněním jedné z nich buď neúměrným zvýšením nákladů plnění, anebo neúměrným snížením hodnoty předmětu plnění - dlužník prokáže, že změnu nemohl rozumně předpokládat ani ovlivnit (což zpravidla ve většině případů koronavirová epidemie bude naplňovat) a že skutečnost nastala až po uzavření smlouvy, anebo se dotčené straně stala až po uzavření smlouvy známou. <p>Pokud se dlužník s věřitelem nedohodnou, může se dlužník obrátit na soud a změny smlouvy se domáhat zde tak, aby obnovil rovnováhu v právech a povinnostech smluvních stran. Změny smlouvy se může dotčená osoba domáhat nejpozději do dvou měsíců od doby, co se o změně okolností dověděla.</p>

Situace	Specifikace a řešení
	<p>Pozor! Často smlouvy obsahují doložku, že smluvní strany přijímají riziko změny okolností, a nemají tedy právo požadovat obnovení jednání o smlouvě pro změnu poměrů. Je proto nutné zkontrolovat smlouvu, případně obchodní podmínky.</p> <p>Nemožnost plnit závazky/ztížené plnění závazků a ukončení smlouvy v důsledku nouzového stavu V důsledku koronavirové pandemie lze smlouvu splnit, ale podstatně obtížněji, než se jevílo při jejím uzavření. Lze od smlouvy např. odstoupit anebo ji zrušit jiným způsobem? Ustanovení § 2006 OZ upravuje zánik závazku v případě, že jeho splnění je nemožné. Musí se však jednat o nemožnost, jež nastala až po vzniku závazku, a o nemožnost absolutní. To znamená, že plnění za ztížených podmínek, s většími náklady, s pomocí jiné osoby nebo až po určené době není důvodem pro zánik závazku.</p> <p>Pro výše uvedenou nemožnost plnění zaniká závazek ze zákona, zdánlivě tak není nutné věřiteli zánik závazku oznámit. Pokud však dlužník nemožnost plnění věřiteli neoznámí bez zbytečného odkladu poté, co se o tom dozvěděl, anebo dozvědět musel, vzniká mu povinnost nahradit věřiteli škodu způsobenou tím, že o dlužníkově nemožnosti plnit nebyl včas vyrozuměn.</p> <p>Pokud by chtěl dlužník od smlouvy odstoupit, např. z důvodu, že závazek sice může plnit, ale právě za ztížených podmínek, zákon mu tuto možnost neposkytuje. Není-li tedy ve smlouvě výslovně důvod pro odstoupení stanoven, dlužník od smlouvy odstoupit nemůže. Naopak je to věřitel, komu občanský zákoník toto právo poskytuje. Ustanovení § 2002 upravuje odstoupení od smlouvy, poruší-li strana smlouvu podstatným způsobem. Podstatné je takové porušení povinnosti, o němž strana porušující smlouvu již při uzavření smlouvy věděla nebo musela vědět, že by druhá strana smlouvu neuzavřela, pokud by toto porušení předvídala. Neplnění závazku řádně a včas může být právě podstatným porušením smlouvy.</p> <p>Pozor! Odstoupení od smlouvy již nevzniká na základě zákona, ale je nutné jej sdělit druhé straně.</p>
<p>Nemožnost plnění smlouvy a smluvní pokuta / pokuty</p>	<p>Nemožnost plnění a smluvní pokuta Dlužník se s odkazem na vyšší moc zproští své odpovědnosti za škodu za nesplnění závazku dle výše zmíněného § 2913 odst. 2 OZ. Dle smlouvy je však řádné a včasné splnění závazku vázáno na smluvní pokutu. Vztahuje se zproštění odpovědnosti také na tuto část závazku?</p> <p>Úhrada smluvní pokuty je, není-li stanoveno smlouvou jinak, absolutní povinností, je nutné ji splnit bez ohledu na zavinění nemožnosti závazek splnit. I pokud tedy dlužník neplní, protože bez jeho přičinění plnit nemůže v důsledku koronavirové epidemie, je povinen uhradit smluvní pokutu. Avšak pokud by byla smluvní pokuta příliš vysoká, dle § 2051 OZ může nepřiměřeně vysokou smluvní pokutu soud na návrh dlužníka snížit s přihlédnutím k</p>

Situace	Specifikace a řešení
	hodnotě a významu zajišťované povinnosti až do výše škody vzniklé do doby rozhodnutí porušením té povinnosti, na kterou se vztahuje smluvní pokuta.

5.2. Smlouvy uzavírané v současné době

Situace	Specifikace a řešení
Nastavení smluvních ujednání u smluv uzavřených v současnosti	<p>Jak je výše zmíněno, překážka způsobená vyšší mocí musí nastat až po tom, co je uzavřena smlouva. Pokud je tedy smlouva uzavírána v současné době, není možné zprostit se odpovědnosti za škodu, neplní-li druhá smluvní strana / dlužník v důsledku již přijatých opatření. Pokud by však byla přijata další omezující opatření, které nebylo možné v době uzavření smlouvy předvídat, aplikaci ustanovení § 2913 odst. 2 OZ by již byla odůvodněná.</p> <p>Při uzavírání nových smluv je tak třeba vzít v potaz současný stav a předvídat překážky, které mohou nastat. Tyto pak ideálně ve smlouvě výslovně pojmenovat a pro případ jejich vzniku vyloučit odpovědnost za škodu, případně sjednat právo vyvolat jednání o změně smlouvy dle § 2006 OZ, anebo naopak stanovit povinnost smluvních stran plnit i přes jejich existenci pod sankcí náhrady škody.</p>

Příklady možných smluvních ustanovení:

1. Tato smlouva je uzavírána v době trvání účinných opatření orgánů veřejné moci za účelem omezení šíření tzv. koronavirové epidemie. Smluvní strany jsou seznámeny s opatřeními v důsledku nouzového stavu vyhlášeného v době podpisu této smlouvy na území České republiky dle čl. 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky (dále jen „opatření“), a s jejich účinky a možnými dopady a prohlašují, že i přes uvedené jsou schopny plnit řádně a včas dle této smlouvy.

2. Pokud dojde k rozšíření nebo zpřísnění opatření tak, že jedna ze smluvních stran bude mít na základě zpřísnění opatření obtíže s plněním dle této smlouvy nebo bude schopna plnit pouze částečně či nikoliv řádně (dále jen „překážka plnění“), zavazuje se druhá ze smluvních stran k souhlasu s prodloužením termínu pro plnění dle této smlouvy, a to nejdéle o délku časového úseku od vzniku překážky plnění do odpadnutí této překážky, počítaného od data odpadnutí této překážky. O tomto je povinna smluvní strana, která se bude chtít dovolat prodloužení termínu pro plnění, informovat druhou ze smluvních stran bez zbytečného odkladu, a to nejpozději do 7 kalendářních dnů od vzniku překážky plnění. Nedodržení této lhůty má za následek zánik práva dovolávat se prodloužení lhůty pro plnění.

3. Ustanovení § 2913 odst. 2 OZ o zproštění odpovědnosti za škodu a § 2006 OZ o obnovení jednání o smlouvě, nejsou ujednáním v odst. 2 této smlouvy nějak dotčena. Smluvní strany prohlašují, že považují rozšíření nebo zpřísnění opatření za podstatnou změnu okolností.

V případě potřeby dalších informací, posouzení a revize smluv, či asistentce při řešení problémů v souvislosti se smluvní agendou nás neváhejte kontaktovat:

Mgr. Radka Vacová, garantka sekce Smluvní agenda, vacova@kolumbuspm.cz

6. PŘESTUPKOVÉ A SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ S AKCENTEM NA LHŮTY

6.1 Lhůty pro splnění úkonu(ů)

Situace	Specifikace a řešení
Lhůty pro adresáty veřejné správy	<p>Zmešká-li adresát v době nouzového stavu lhůtu k učinění úkonu vůči správnímu orgánu stanovenou zákonem či na jeho základě, mohou nastat tyto situace:</p> <p>1) Adresát nepožádá v souladu s § 41 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), o prominutí zmeškání úkonu.</p> <p>Správní orgán postupuje, jako kdyby stav nouze vyhlášen nebyl. POZOR! V takovém případě – například z důvodu právní neznalosti – hrozí stížnosti na nesprávný úřední postup podle § 175 správního řádu.</p> <p>2) Adresát požádá o prominutí zmeškání úkonů podle § 41 správního řádu.</p> <p><u>Opatření zavedená v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu mohou představovat závažný důvod pro prominutí zmeškání úkonu.</u> Správní orgán však musí každou žádost posuzovat individuálně.</p> <p><i>„Závažné důvody, které představují překážku, jež bránila účastníkovi řízení učinit zmeškaný úkon (§ 41 správního řádu), musí být objektivní povahy, přičemž závažnost těchto důvodů se posuzuje vždy podle okolností konkrétního případu.“</i> – srovnej NSS č. j. 7 Azs 13/2015–28.</p> <p>Správní orgán musí zejména a mimo jiné zohlednit (vedle splnění podmínek předvídaných v § 41 správního řádu) povahu úkonu, o jehož prominutí je žádáno (odpor, odvolání či jen vyjádření se atd.). Dále musí zohlednit, zda šlo o úkon, u kterého je účast adresát nezbytná (například výslech svědka), a zda opatření zavedená v souvislosti s nouzovým stavem dopadala přímo na adresáta (například omezení pohybu – nařízená karanténa, ztížená dostupnost pošty vs. možnost učinit podání prostřednictvím datové schránky atd.).</p> <p>Typickým příkladem, kdy bude na místě prominout zmeškání úkonu, je situace, kdy adresátu bude nařízena karanténa ve lhůtě pro podání odporu proti příkazu a adresát nebude disponovat datovou schránkou ani zaručeným elektronickým podpisem.</p> <p>Jedním usnesením lze prominout i vícero úkonů.</p> <p>Důkazní břemeno stran důvodů pro prominutí nese žadatel (NSS č. j. 8 As 13/2012-38).</p> <p>Pozor! Žádost o prominutí úkonu může být využívána obstrukčně či dokonce šikanózně. Při posuzování účelovosti jednání je správní orgán oprávněn přihlídnout k úřední zkušenosti, kterou s žadatelem má. Jde o skutečnosti mu známé z úřední činnosti (tj.</p>

Situace	Specifikace a řešení
	<p>o podklad). Musí proto vyplývat z dotčeného správního spisu (srovnej NSS č. j. 6 As 106/2016-31).</p> <p>3) Prominutí zmeškání úkonu zákon výslovně vylučuje. Jde například o situaci předvídanou v § 84 správního řádu (podání odvolání při neoznámení rozhodnutí). V takovém případě správní orgán opětovně postupuje, jako kdyby stav nouze vyhlášen nebyl.</p>
<p>Lhůty pro správní orgány</p>	<p>Lhůty stanovené zákonem pro provedení úkonu správního orgánu mohou mít (kromě jiného) pořádkový a propadný (prekluzivní) charakter.</p> <p>Typickou ukázkou pořádkové lhůty je lhůta pro vydání rozhodnutí dle § 71 odst. 3 správního řádu či lhůta pro zahájení řízení o přestupku podle § 76 odst. 1 písm. k) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, v platném znění (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“).</p> <p>Zmeškání výše uvedených pořádkových lhůt nemá bez dalšího za následek nesprávnost či nezákonnost rozhodnutí. Zmeškání pořádkové lhůty může být znakem nečinnosti správního orgánu. Otázkou je, zda jde o nečinnost důvodnou či nedůvodnou.</p> <p>Nečinnost je objektivní stav posuzovaný subjektivně. Při posuzování nečinnosti je třeba zohlednit několik faktorů, jde hlavně o:</p> <ul style="list-style-type: none"> - složitost věci, - chování účastníků (event. dotčených osob), - význam věci pro účastníka, - postup příslušného správního orgánu. <p>Nedostatek zaměstnanců na straně správního orgánu například z důvodu nařízeného omezeného pohybu či čerpání ošetřovného, tak zásadně neospravedlňuje nečinnost správního orgánu (jde o nečinnost nedůvodnou)! Takový kategorický závěr však nelze s ohledem na nouzový stav přijmout. I v tomto případě by „nesprávný“ úřední postup správního orgánu měl být posuzován individuálně. Z pohledu nadřízeného správního orgánu je rovněž na místě zvážit přijetí instrukce omezující postup podle § 80 odst. 4 správního řádu.</p> <p>POZOR! Nedůvodná nečinnost je v dikci zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, v platném znění, nesprávným úředním postupem.</p> <p>U propadných lhůt je třeba zohlednit konkrétní účinky zmeškání lhůty správním orgánem (například fikce rozhodnutí), stejně jako to, zda zákon připouští výjimky odůvodňující prodloužení lhůty.</p> <p>Typickým příkladem propadné lhůty je promlčecí doba u přestupků.</p>

6.2 Doručování

Situace	Specifikace a řešení
Doručování tzv. krátkou cestou	Není zásadně dotčeno. S ohledem na preventivní opatření (minimalizace kontaktu osob) je vhodné důsledně zvážit vhodnost této formy doručování a přijmout případná vhodná opatření k zabránění delšímu a bližšímu kontaktu dotčených osob.
Doručování do datové schránky, doručování prostřednictvím veřejné datové sítě na elektronickou adresu	Vyhlášený stav nouze se zásadně nijak nedotkl doručování do (aktivní) datové schránky. Má-li adresát zřízenou a současně zpřístupněnou datovou schránku, je správní orgán do této datové schránky oprávněn a (nestanoví-li zákon jinak) i povinen doručovat. Elektronická komunikace je za dané situace žádoucí a doporučena.
Doručování prostřednictvím poskytovatele poštovních služeb	Opatření nařízená v souvislosti s vyhlášeným nouzovým stavem mohou být v konkrétních případech (nutno posuzovat individuálně) důvodem pro prominutí zmeškání úkonu podle § 41 správního řádu. Například: osoba je hospitalizována, „uvízne“ v zahraničí či je ve zpřísněné karanténě (viz případ města Uničov, Litovel a dalších).

6.3 Obstrukce a šikana

Situace	Specifikace a řešení
Obstrukce vs. šikana	<p>Obstrukce a šikana jsou dva rozdílné pojmy, které je od sebe nezbytné odlišovat.</p> <p><i>Je právem účastníka používat jakékoli legální prostředky za účelem dosažení rozhodnutí pro něj příznivého včetně případného zastavení řízení pro zánik odpovědnosti za přešůpek (srovnej NSS č. j. 6 As 5/2017-22) → obstrukce.</i></p> <p>Na rozdíl od šikany obstrukce není motivována úmyslnou snahou poškodit správní řízení (správní orgán), nýbrž vyvodit pro sebe příznivější rozhodnutí ve věci.</p> <p>POZOR! Obstrukční jednání je v poslední době předmětem častého rozhodování správních soudů. Je proto nezbytné přizpůsobit stávající postup aktuálním výkladovým trendům.</p> <p>Výkon práva sledující úmysl poškodit jiného může být považován za zneužití práva, které nepoživá právní ochrany.</p> <p>V praxi to pro správní orgán znamená <u>možnost postupovat</u> vůči dotčené osobě méně formálně.</p> <p>Jak identifikovat obstrukci/šikanu?</p> <ul style="list-style-type: none"> - nestačí kvantita jednání (množstevní faktor) - další kvalitativní faktor – pomsta, úmyslné navyšování nákladů státu, snaha paralyzovat chod obce atd.

Situace	Specifikace a řešení
	<p>POZOR! Především šikanu je velmi obtížné prokázat. Vhodné vycházet ze zkušeností správního orgánu, resp. správních orgánů, tj. ze skutečností správnímu orgánu známých z úřední činnosti. (notoričtí účastníci, zástupci či zmocněnci).</p> <p>Úmysl nezbytný pro šikanu nevzniká v mysli úředníka, ale jednající osoby. Úředník jej nemůže jen předvídat („já si myslím“, „vždyť je přeci jasné, že to dělá schválně“ atd.).</p>
<p>Časté formy obstrukcí v nouzovém stavu či bezprostředně po něm.</p>	<p>1) Stížnost na nesprávný úřední postup Nečinnost v důsledku nouzového stavu může mít podobu důvodné i nedůvodné nečinnosti.</p> <p>Doporučení - vytvořit jednotné stanovisko stran posuzování nečinnosti.</p> <p>2) Opakované a obsahově totožné žádosti například o prominutí zmeškání úkonu Bylo-li již o žádosti rozhodnuto, nedošlo ke změně rozhodných skutečností a žádost je shodná s původní již vyřízenou žádostí, správní orgán již o nové žádosti nerozhoduje.</p> <p>3) Omluva z ústního jednání Omluva z ústního jednání musí být řádná, včasná a důvodná. Zdravotní stav, který osobě znemožňuje volný pohyb, může být důvodem omluvy, stejně jako nařízená karanténa (preventivního charakteru bez zjevných zdravotních potíží), na rozdíl od „prosté“ obavy z nakažení či běžného nachlazení. Každý důvod omluvy je proto nezbytné posoudit ve vazbě na konkrétní okolnosti případu.</p> <p>POZOR! Není-li nařízení ústního jednání obligatorní, nařizuje se ústní jednání jen tehdy, je-li to nezbytné. Navrhuje se proto důsledně posuzovat nezbytnost ústního jednání.</p> <p>Při ústním jednáním dodržovat obecná i nařízená preventivní opatření:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nošení roušky či jiného materiálu/prostředku přes dýchací cesty, - dodržování bezpečné vzdálenosti mezi osobami, - minimalizování počtu osob na pracovišti, - dále např. instalace plexiskla či jiné ochranné bariéry pro vysoce exponované úředníky atd. <p>4) Neposkytnutí potřebné součinnosti - např. neumožnění vstupu na pozemek (atd.) v rámci prováděné kontroly Například z důvodu obavy před nákazou koronavirem → nelze akceptovat.</p>

Situace	Specifikace a řešení
	<p>5) Námitka nemožnosti řádného, eventuálně i včasného uplatnění práv, z důvodu nouzového stavu Zákaz prodeje služeb v provozovnách stanovený v Usnesení vlády ČR č. 211 ze dne 14. března 2020 se nevztahuje na poskytování právních služeb v advokátní kanceláři, v sídle advokáta či jiném místě, v němž jsou právní služby advokátem či advokáty poskytovány. Advokát tedy i nadále může a má poskytovat právní služby svým (i budoucím, potenciálním) klientům.</p>
Ústní jednání	<p>Ústní jednání bylo nařízeno před vyhlášením nouzového stavu na den, kdy na území České republiky platí nouzový stav:</p> <p>1) ústní jednání je obligatorní - v takovém případě je třeba (s ohledem na veškeré okolnosti případu) zvážit možnost odročení ústního jednání na předpokládanou dobu, kdy již na území České republiky nebude platit nouzový stav či tzv. tvrdá opatření, 2) ústní jednání je fakultativní - je třeba opětovně zvážit jeho nezbytnost</p> <p>POZOR! Správní řád nezná odročení na neurčito. Stejně tak neupravuje postup správního orgánu při zrušení již nařízeného ústního jednání. Není-li stanoveno, že o zrušení nařízeného ústního jednání rozhoduje správní orgán usnesením (§ 76 odst. 1 správního řádu), je na místě zrušit nařízené ústní jednání prostým sdělením, v němž správní orgán osobám, kterým bylo doručováno předvolání k ústnímu jednání, sdělí důvody zrušení nařízeného ústního jednání.</p> <p>K tomu srovnej například NSS č.j. 3 As 46/2004-60, v němž Nejvyšší uvedl, že správní orgán, který v prvním stupni v řízení o přestupku rozhodl, aniž by nařídil ústní jednání, se sice dopustil vady řízení. Tato vada však nemusí mít bez dalšího vliv na zákonnost.</p>

6.4 Nahlížení do spisu

Situace	Specifikace a řešení
Nahlížení do spisu v době nouzového stavu	<p>I v nouzovém stavu má účastník, eventuálně osoba ve smyslu § 38 odst. 2 správního řádu, právo nahlédnout do spisu. Toto právo nelze žadateli odepřít „jen“ z důvodu nouzového stavu (omezené fungování úřadu, oprávněná úřední osoba čerpá ošetřovné atd.), eventuálně po skončení nouzového stavu, kdy budou úřady zahlceny nevyřízenou agendou. V takovém případě musí správní orgán žadateli nabídnout jiné termíny pro nahlédnutí do spisu.</p> <p>Pro případ, že oprávněná úřední osoba například čerpá ošetřovné či je v karanténě, tj. předpokládá se její delší nepřítomnost, je nezbytné určit osobu zástupce. Oprávněných úředních osob může v řízení vystupovat více.</p> <p>POZOR! Žadatel nemá povinnost žádat o nahlížení do spisu s předstihem, tj. může přijít a dožadovat se nahlédnutí, a to i mimo úřední hodiny.</p>

6.5 Řešení přestupků dle krizového zákona a dalších zákonů

Následně jsou uvedeny situace při řešení přestupků podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), v platném znění – dále jen „krizový zákon“, a dalších zákonů

Situace	Specifikace a řešení
Přestupky FO	<p>Přestupky fyzických osob jsou vymezeny v § 34 krizového zákona. Krizový zákon je zákonem speciálním k zákonu o odpovědnosti za přestupky, jehož subsidiární použití není krizovým zákonem vyloučeno.</p> <p>Místní příslušnost k projednání přestupků se řídí § 62 zákona o odpovědnosti za přestupky.</p> <p>Věcná příslušnost je vymezena v § 60 zákona o odpovědnosti za přestupky (není-li v krizovém zákoně stanoveno jinak, viz § 34b).</p> <p>Příslušným k projednání těchto přestupků je tedy obecní úřad obce s rozšířenou působností, a to zásadně podle místa spáchání přestupku. Zřejmě nejčastěji projednávaným přestupkem bude přestupek spočívající v porušení v povinnosti strpět omezení vyplývající z krizových opatření stanovených v době krizového stavu [§ 31 odst. 3 písm. c) krizového zákona], kdy fyzická osoba například <i>poruší zákaz pohybu a pobytu na všech místech mimo bydliště bez ochranných prostředků dýchacích cest jako je respirátor, rouška, ústenka, šátek, šál, apod.</i></p> <p>Ke spáchání tohoto přestupku postačuje nedbalost nevědomá. Za přestupek je možné uložit pokutu až ve výši 20 000 Kč. Promlčecí doba proto činí 1 rok od spáchání přestupku, resp. 3 roky v případě přerušení promlčecí doby.</p> <p>Projednání přestupku příkazem na místě (se souhlasem obviněného), eventuálně příkazem není vyloučeno.</p> <p>POZOR! K vydání příkazu nestačí toliko úřední záznam, jakožto jednostranný úkon policisty/strážníka (srovnej NSS č. j. 1 As 96/2008-115, v návaznosti na ÚS sp. zn. II. ÚS 788/02).</p> <p><u>Strážníci obecní policie nejsou věcně příslušní k projednání přestupků dle krizového zákona</u>, a to ani příkazem na místě.</p> <p>ALE! Pokud osoba i přes upozornění strážníkem obecní policie pokračuje v jednání, kterým porušuje vyhlášená krizová opatření, lze takovou osobu v souladu s § 7 odst. 4 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, v platném znění, vyzvat, aby svého protiprávního jednání zanechala.</p>

Situace	Specifikace a řešení
	<p>Pokud osoba ani v takovém případě svého jednání nezanechá nebo naopak neučiní to, k čemu je vyzvána, lze ji postihnout za přešupek neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci dle § 5 odst. 1 písm. a) podle zákona č. 251/2016 Sb., o některých přešupcích, v platném znění. Tento přešupek může projednat strážník obecní policie příkazem na místě. Projednání tohoto přešupku nemá vliv na přešupek podle krizového zákona. Uvedené platí i pro Policii České republiky.</p>
<p>Přešupky FPO/PO</p>	<p>Přešupky právnických osoby a fyzických podnikajících osob jsou vymezeny v § 34a krizového zákona.</p> <p>Přešupky jsou založeny na tzv. objektivní odpovědnosti, zavinění správním orgánem není dokazováno.</p> <p>Právnická osoba/fyzická podnikající osoba se však může z objektivní odpovědnosti liberovat. Namítat a prokázat důkazní břemeno musí zásadně obviněná osoba.</p> <p>POZOR! Liberačním důvodem není poukaz na zaviněné jednání osoby, jejíž jednání je právnické či fyzické podnikající osobě přičitatelné. Například – zaměstnanec jednal z pomsty, že mu zaměstnavatel neumožnil home office apod.</p> <p>Tyto přešupky projednává hasičský záchranný sbor kraje, s výjimkou přešupků podle § 34a odst. 2 písm. b), které projednává krajský úřad.</p> <p>Často projednávaným přešupkem zřejmě bude přešupek spočívající v porušení povinnosti zdržet se činností zakázaných krizovým opatřením.</p> <p>Za tento přešupek hrozí pokuta až 3 000 000 Kč. Promlčecí doba proto činí 3 roky od spáchání přešupku, resp. 5 let v případě přerušení promlčecí doby.</p>
<p>Přešupky podle zákona o ochraně státních hranic</p>	<p>Obecní úřad s rozšířenou povinností dále projednává přešupky podle zákona č. 191/2016 Sb. o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů (zákon o ochraně státních hranic), v platném znění.</p> <p>Podle § 17 odst. 1 zákona o ochraně státních hranic se fyzická osoba dopustí přešupku tím, že v rozporu s § 15 odst. 6 úmyslně znemožní nebo ztíží umístění bezpečnostního prostředku nebo úmyslně takový prostředek zničí, poškodí, neoprávněně přemístí nebo neoprávněně odstraní.</p> <p>Stejný přešupek je pro právnické a podnikající fyzické osoby upraven v § 18 odst. 1 téhož zákona.</p> <p>Za přešupek hrozí shodně pokuta až do výše 20 000 Kč.</p>

Situace	Specifikace a řešení
	<p>Strážníci obecní policie nejsou věcně příslušní k projednání přestupků dle zákona o ochraně státních hranic.</p> <p>Policie ČR je pak oprávněna řešit pouze vybrané přestupky (§ 17 odst. 3) podle zákona o ochraně státních hranic.</p>
<p>Platnost dokladů</p>	<p>Uplyne-li v době nouzového stavu platnost dokladů – například řidičského průkazu, průkazu profesní způsobilosti řidiče atd. – hledí se na tyto doklady jako na platné. Jednání spočívající v řízení s takovým dokladem nelze postihovat v přestupkovém řízení.</p> <p>Příklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Po dobu trvání nouzového stavu neplatí povinnost vyplývající z ustanovení § 113 odst. 2 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, v platném znění (dále jen „zákon o silničním provozu“). • Osoba, které během nouzového stavu skončí platnost řidičského průkazu, není povinna jej bez zbytečného odkladu odevzdat příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností a může na území České republiky i nadále řídit motorové vozidlo příslušné skupiny. Za takové jednání ji nelze postihovat v přestupkovém řízení (absentuje znak zavinění i společenská škodlivost jako materiální znak přestupku). <p>Uplyne-li platnost dokladů před vyhlášením nouzového stavu, ale lhůta ke splnění povinnosti dle zákona o silničním provozu uplyne v době nouzového stavu, je nezbytné zvážit, zda k nesplnění příslušné povinnosti (například odevzdat řidičský průkaz podle § 113 odst. 1 zákona o silničním provozu) došlo pouze v souvislosti s vyhlášeným nouzovým stavem či nikoliv.</p>

V případě potřeby dalších informací, posouzení a revize směrnic či konzultace konkrétních případů nás neváhejte kontaktovat:

Mgr. Bc. Petra Juřátková, garantka sekce Správní řízení a přestupky,
juratkova@kolumbuspm.cz

7. EXEKUCE

Situace	Specifikace a řešení
<p>Nařízení exekuce (výkonu rozhodnutí) podle správního řádu/exekučního řádu (občanského soudního řádu)</p>	<p>Nouzový stav podle současné právní úpravy není překážkou ani nařízení ani vedení exekuce podle</p> <ul style="list-style-type: none"> - zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, ve spojení se zákonem č. 280/2009 Sb., daňový řád, v platném znění, - zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, v platném znění, - zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění (zde hovoříme o výkonu rozhodnutí).
<p>Již prováděná exekuce podle správního řádu/daňového řádu</p>	<p>Nouzový stav není důvodem zastavení exekuce podle správního řádu.</p> <p>Podle § 113 správního řádu správní orgán může, nikoliv však musí, ze závažných důvodů odložit či přerušit provedení exekuce. Správní řád neobsahuje taxativní výčet těchto závažných důvodů, jejich posouzení závisí na správním orgánu.</p> <p>O odložení či přerušení exekuce bude správní orgán zpravidla rozhodovat k žádosti povinného. Důvod odložení/přerušení exekuce by neměl spočívat v subjektivní nemožnosti povinného plnit vymáhaný dluh, nýbrž v objektivních okolnostech vzniklých bez jeho zavinění a v přímé souvislosti s opatřeními zavedenými v souvislosti s nouzovým stavem.</p> <p>Správní orgán by k odložení/přerušení exekuce měl přistoupit především tehdy, pokud je z chování povinného, event. z jiných okolností na straně povinného, zřejmé, že i přes odložení/přerušení nedojde ke zmaření exekuce. Vymáhaná povinnost tak bude splněna ve stejné lhůtě, v jaké může být vymožena exekuce.</p> <p>Nouzový stav rovněž není důvodem zastavení exekuce podle daňového řádu.</p> <p>Stejně jako ve správním řádu, i podle daňového řádu správní orgán může k návrhu povinného či z moci úřední rozhodnout o odložení exekuce (§ 181 daňového řádu).</p> <p>Důvody pro odložení opětovně nejsou v daňovém řádu vypočteny taxativním způsobem. O odložení je možné uvažovat za situace, kdy jsou dány podmínky pro posečkání úhrady nedoplatku (§ 156), tzn. například tehdy, pokud by neprodlená úhrada v příčinné souvislosti s opatřeními zavedenými nouzovým stavem znamenala pro povinného vážnou újmu, kterou je povinný povinen tvrdit a prokázat.</p> <p>Stejně jako, pokud by byla ohrožena výživa samotného povinného nebo osob na jeho výživu odkázaných (typicky jeho nezletilých</p>

Situace	Specifikace a řešení
	děti). Tento důvod odložení exekuce lze přirovnat k důvodu odložení exekuce podle § 266 odst. 1 o.s.ř. (k tomuto viz níže).
<p>Již prováděná exekuce (výkon rozhodnutí) podle exekučního řádu (občanského soudního řádu)</p>	<p>Nouzový stav opětovně není důvodem pro zastavení výkonu rozhodnutí či exekuce.</p> <p>Dlužníci jakožto povinní mohou navrhnout odklad výkonu rozhodnutí podle § 266 odst. 1 o. s. ř., resp. odklad exekuce podle téhož ustanovení ve spojení s ustanovením § 52 odst. 1 a § 54 ex. řádu. Povinný ovšem musí v návrhu tvrdit a doložit, že se do nepříznivé situace dostal bez své viny. Musí být proto prokázána přímá souvislost současného nepříznivého stavu a konkrétních opatření státu (typicky nemožnost výkonu činnosti, výpadky příjmu ze zaměstnání, ušlý zisk apod.).</p> <p>Současně je třeba doložit skutečnost, že neprodlžený výkon rozhodnutí nebo exekuce by povinnému či příslušníkům jeho rodiny mohly způsobit zvláště nepříznivé následky. Nouzový stav proto bez dalšího není důvodem odkladu, nýbrž pouze předpokladem uvedené hrozící újmy.</p> <p>Poslední zásadní podmínkou je požadavek, aby oprávněný účastník, věřitel povinného, nebyl odkladem vážně poškozen, tedy aby na jeho straně existovaly zdroje, které mu aktuální výpadek příjmu v podobě exekučního plnění mohou kompenzovat.</p>

V případě potřeby dalších informací, posouzení a revize směrnic či asistence při soudních návrzích ve věci samé, na nařízení předběžných opatření nebo na nařízení výkonu rozhodnutí (včetně exekučních návrhů) nás neváhejte kontaktovat:

JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D.: david@kolumbuspm.cz

Mgr. Bc. Petra Juřátková: juratkova@kolumbuspm.cz

garanti sekce Exekuce

8. PRACOVNĚPRÁVNÍ AGENDA

Situace	Specifikace a řešení
<p>Je zaměstnavatel povinen poskytnout ochranné prostředky?</p>	<p>Obecně: Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v platném znění (dále jen „zákoník práce“), ukládá zaměstnavateli povinnost zajistit pro své zaměstnance osobní pracovní prostředky, dezinfekce a mycí prostředky. Tato povinnost se ovšem týká především práce s rizikovým materiálem či v rizikových oblastech, netýká se tedy „mimopracovních“ skutečností, jakými je právě šíření tzv. konoraviru.</p> <p>Pro situaci obdobnou té, kterou právě v důsledku koronaviru zažíváme, neexistují žádná specifická pravidla, vyjma ad hoc přijatých.</p> <p>Zaměstnavatel je povinen minimalizovat rizika pro zaměstnance. Musí proto na pracovišti zajistit dostatečná opatření ke snížení rizika nákazy, tj. například zajistit nadstandardní hygienické pomůcky či omezit ústní jednání.</p> <p>I přesto, že povinnost nosit určité ochranné prostředky (nyní roušky) byla vyhlášena plošně, zaměstnavatel nemá povinnost zaměstnanci roušku poskytnout. Je pouze povinen zajistit, aby osoby vystavené vyššímu riziku nákazy, disponovaly lepšími prostředky ochrany než podomácku vytvořenou rouškou.</p>
<p>Nařízená dovolená/dovolená dohodou</p>	<p>Zaměstnavatel je oprávněn nařídit zaměstnanci čerpání dovolené.</p> <p>ALE! Zaměstnavatel je tak oprávněn učinit minimálně 14 dnů předem.</p>
<p>Zaměstnavatel není schopen přidělovat zaměstnanci práci ve sjednaném rozsahu</p>	<p>Pokud zaměstnavatel není schopen zaměstnanci v důsledku omezeného provozu uloženého usnesením Vlády ČR o přijetí krizového opatření ze dne 15. března 2020 č. 217 přidělovat práci dle sjednaného rozsahu, jde o překážku na straně zaměstnavatele podle § 208 zákoníku práce. Zaměstnanci náleží 100 % průměrného výdělku.</p> <p>V zásadě se tedy nejedná o překážku na straně zaměstnavatele podle</p> <ul style="list-style-type: none"> - ustanovení § 207 písm. b) zákoníku práce, kdy je pandemie považována za živelnou událost a zaměstnanci náleží nejméně 60 % průměrného výdělku, - ustanovení § 209 zákoníku práce, tj. o tzv. částečnou nezaměstnanost, ve vztahu k níž je nezbytné mimo jiné dovodit a prokázat omezení poptávky po poskytovaných službách.
<p>Home office</p>	<p>Home office nepochybně snižuje riziko nákazy a šíření koronaviru, i práce z domova je ovšem výkonem závislé práce, kdy zaměstnavatel nese za zaměstnance odpovědnost (BOZP, pracovní úraz, proplacení nákladů na opotřebení vlastního vybavení – lze i paušální částkou atd.). Na druhou stranu home</p>

Situace	Specifikace a řešení
	<p>office neznamená, že zaměstnanec bude pracovat laxněji a méně. Je proto nezbytné stanovit plošná pravidla pro výkon práce z domova a s těmito dotčené zaměstnance řádně seznámit. Vedoucí pracovníci jsou oprávněni dohlížet na dodržování těchto pravidel.</p> <p>Home office může mít i osoba, která je v karanténě, nebrání-li tomu její zdravotní stav a povaha práce, a jsou-li dodržena všechna stanovená omezení.</p> <p>POZOR! Zaměstnavatel nemůže home office jednostranně nařídit. Home office je možné vykonávat pouze na základě (ideálně písemné) dohody mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem.</p> <p>Pokud by zaměstnavatel zaměstnanci nařídil, „ať zůstane doma“, jde o překážku na straně zaměstnavatele. Zaměstnanec má v takovém případě právo na náhradu mzdy ve výši průměrného výdělku.</p> <p>Není-li možné, aby zaměstnanec pracoval z jiného než obvyklého místa výkonu práce, jde o překážku na straně zaměstnavatele a zaměstnanec má právo na náhradu mzdy ve výši průměrného výdělku.</p>
Ošetrovné	<p>V případě, že se zaměstnanec musí v důsledku uzavření škol (včetně mateřských škol) starat o své dítě mladší 13 let (posledním dnem vzniku nároku na ošetrovné je den předcházející 13. narozeninám dítěte), eventuálně o dítě starší 13 let alespoň v 1. stupni závislosti, má právo na tzv. ošetrovné ve výši 60 % tzv. redukováného denního vyměřovacího základu.</p> <p>Nárok na ošetrovné trvá po celou dobu platnosti mimořádného opatření o uzavření školních a dětských zařízení a některých sociálních služeb pro hendikepované, a to i kdyby o uzavření rozhodl z důvodu epidemie sám zřizovatel.</p> <p>Rodiče se mohou bez omezení několikrát vystřídat. Počet dětí, o které se daný rodič musí starat, v tomto nehraje roli.</p> <p>Po skončení opatření může zaměstnanec i nadále zůstat s dítětem doma. Jedná se o překážku na straně zaměstnance, kterou je zaměstnavatel povinen omluvit. Zaměstnanec po tuto dobu nemá právo na náhradu mzdy.</p>
Povinná karanténa	<p>Jde o tzv. důležitou osobní překážku v práci na straně zaměstnance.</p> <p>Zaměstnanec má nárok na náhradu mzdy/platu ve výši 60 % z redukováného průměrného výdělku za prvních 14 kalendářních dní karantény. Pokud je karanténa prodloužena, náleží zaměstnanci tzv. nemocenské ze systému nemocenského pojištění.</p>

Situace	Specifikace a řešení
	Obdobně bude posuzována i situace, kdy zaměstnanec byl z důvodu onemocnění uznán dočasně práce neschopným.
Dobrovolná karanténa	<p>Zaměstnanec nesmí odmítnout vykonávání běžné pracovní agendy, pokud není bezprostředně a závažným způsobem ohroženo jeho zdraví, poté může dílčí úkoly odmítnout.</p> <p>Zaměstnanec, která si dobrovolně nařídí karanténu a odmítá se dostavit do práce například z důvodu obavy z nákazy koronavirem nemá právo na náhradu mzdy. Z jeho strany jde navíc o nemluvenou absenci, tj. o porušení pracovněprávních povinností.</p>

V případě potřeby dalších informací, posouzení a revize směrnic či konzultací nás neváhejte kontaktovat:

Mgr. Bc. Petra Juřátková, garantka sekce Pracovněprávní agenda:
juratkova@kolumbuspm.cz

9. SOCIÁLNÍ OBLAST

9.1 Styk nezletilého dítěte a rodiče v době nouzového stavu

Situace	Specifikace a řešení
Styk je upraven soudním rozhodnutím nebo soudem schválenou dohodou rodičů	<p>Ani po dobu trvání nouzového stavu či jiných krizových opatření není důvod, aby soudní rozhodnutí, včetně soudem schválené dohody rodičů, nebyla respektována a plněna. Vzhledem k tomu, že soudní rozhodnutí upravující právo rodiče nebo dítěte na styk, resp. jejich povinnosti se stýkat, je způsobilým exekučním titulem, lze i po dobu trvání nouzového stavu navrhnout provedení výkonu rozhodnutí.</p> <p>S ohledem na znění § 13 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, není vyloučeno, že takový výkon rozhodnutí nařídí soud i bez návrhu, tedy např. na základě podnětu nebo vlastních zjištění. V uvedeném případě však není namístě navrzení nařízení předběžného opatření, neboť v meritu (věci samé) již rozhodnutí existuje.</p> <p>K obavám z nečinnosti soudu po dobu trvání nouzového stavu je třeba uvést, že nařízení výkonu rozhodnutí se děje zpravidla bez jednání, neboť v rámci vykonávacího řízení se již nenalézá právo (optimální úprava péče a styku), nýbrž se „pouze“ realizuje právo přiznané soudním rozhodnutím. Civilnímu soudu proto ani nouzový stav nebrání vést výkon rozhodnutí, zejména výzvou k dobrovolnému plnění, v níž bude zdůrazněna povinnost plnit rozhodnutí dobrovolně.</p> <p>S ohledem na znění Úmluvy o právech dítěte je však třeba zdůraznit, že dítě samo, ale zejména jeho rodiče, jsou povinni chránit mimo jiné život a zdraví dítěte (srov. čl. 6 Úmluvy), proto v případě důvodných pochybností či zcela dokázaného stavu ohrožení dítěte, je postup rodiče nepředávajícího dítě ke styku s druhým rodičem zcela legitimní.</p> <p>Musí však jít o stavy vyvolávající důvodné obavy, typicky karanténa uložená rodiči či jeho příbuzným nebo blízkým, návrat z postižené oblasti, liknavý přístup rodiče k plnění vládou uložených omezení apod. Samotná fakticita nouzového stavu nesmí zasáhnout do ústavně garantovaných práv dítěte na rodiče a práv rodiče pečovat o své dítě, včetně práva na styk.</p> <p>Nad rámec uvedeného však platí pravidlo, že fakticky domluvená pravidla rodičů, včetně konkludentní dohody, mají přednost před soudní úpravou. Prvním doporučením rodičům, bez ohledu na očekávání výsledku, by mělo být navrzení dočasné dohody na realizaci péče a styk po dobu nouzového stavu.</p>

Situace	Specifikace a řešení
<p>Styk je upraven neschválenou dohodou rodičů</p> <p>nebo</p> <p>Styk není upraven ani soudním rozhodnutím ani neformální dohodou rodičů</p>	<p>V případě nerealizace styku upraveného neformální dohodou rodičů či dokonce konkludentně vytvořeného režimu bez dohody rodičů neexistuje způsobilý exekuční titul, který by mohl být vykonán v rámci vykonávacího řízení.</p> <p>Není-li dohoda rodičů ani nadále možná, je třeba tento konflikt řešit pouze před civilním soudem, a to buď navržením úpravy rozhodnutím ve věci samé, nebo aspoň předběžným opatřením.</p> <p>S ohledem na trvání nouzového stavu lze doporučit navržení nařízení předběžného opatření, neboť o něm soud rozhoduje zásadně bez jednání. V případě rozhodování ve věci samé je povinností soudu jednat, přičemž lze předpokládat nařízení prvního jednání nebo odročení jednání na dobu po skončení nouzového stavu.</p> <p>S ohledem na nemožnost odhadnout dobu jeho trvání by odročení mohlo vážně zasáhnout do ústavně garantovaných práv jak dítěte, tak i rodiče. Do návrhu na nařízení předběžného opatření lze proto doporučit rozvést právě tyto úvahy, které podpoří závěry o akutnosti situace.</p> <p>I pro nařízení předběžného opatření však platí pravidla o realizaci participačních práv dítěte (srov. čl. 12 Úmluvy), proto lze s ohledem na aktuální judikatorní vývoj (srov. zejména nález Ústavního soudu ze dne 19. 12. 2017 sp. zn. II.ÚS 1931/17) předpokládat i zjišťování názoru dítěte, ať již přímo nebo prostřednictvím orgánu sociálně-právní ochrany dětí (srov. § 100 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů), a to včetně možnosti nesplnění pravidla zakotveného v § 75c odst. 2 o. s. ř. o povinnosti rozhodnout do sedmi dnů.</p>
Poznámka	<p>Uvedené závěry platí pro styk jak ve smyslu krátkodobé péče o dítě (např. styk na celý víkend), tak i pro styk osobní mimo upravenou péči. Druhému, tzv. nepečujícímu rodiči, tak v žádném případě nesmí být bráněno v jiných formách styku s dítětem, jako je zejména telefonování a aplikací typu Messenger, WhatsApp, Viber apod.</p>

9.2 Dítě umístěné v ústavním zařízení

Situace	Specifikace a řešení
Ústavní zařízení odmítající převzít dítě	<p>Jakkoliv lze pochopit obavy ústavního zařízení z přijetí dítěte, které může být potenciálně zdravotní hrozbou (prvek zvenčí) do jinak až izolovaných poměrů, nedosahuje tento zájem ústavního zařízení roviny ústavně garantovaného zájmu dítěte na zajištění péče, výchovy, popř. vzdělání, vyplývajícího z Úmluvy o právech dítěte.</p> <p>Podle čl. 3 Úmluvy i v těchto případech platí, že nejlepší zájem dítěte je předním hlediskem. V rámci testu proporcionality by bylo možné teoreticky uvažovat o hledání šetrnější alternativy, nicméně ta</p>

Situace	Specifikace a řešení
	<p>v případě soudního rozhodnutí o umístění dítěte neexistuje, resp. by znamenala neplnění soudem stanovené úpravy.</p> <p>Ústavní zařízení tak nemůže mít chráněný, a to ani legitimní, zájem na převzetí dítěte, nicméně v mimoprávní oblasti lze doporučit stanovení přísnějších, zejména zdravotních, opatření při kontaktu s takto převzatým dítětem.</p> <p>Stejně platí i pro děti v situacích, kdy osobě v původním společném obydlí byla nařízena karanténa, či dokonce zjištěno onemocnění.</p>
<p>Ústavní zařízení odmítá umožnit styk dítěte s rodičem, popř. jinou oprávněnou osobou</p>	<p>I v době nouzového stavu je třeba garantovat právo dítěte na styk se svými rodiči a právo rodičů na styk se svým dítětem. Tento závěr platí jak v případech, kdy soud explicitně právo rodiče na styk upravit, tak i v případech, kdy soudní úprava styku chybí.</p> <p>I nyní je třeba upozornit, že právo na osobní styk ve smyslu § 858 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, je nedílnou součástí rodičovské odpovědnosti, a, nebylo-li rozhodnuto soudem jinak (např. o zákazu styku), rozhodnutí o péči jiného subjektu nijak nebrání rodiči styk realizovat – osobní styk není součástí péče, nýbrž samostatnou složkou rodičovské odpovědnosti.</p> <p>Soudní úpravu, resp. zákonné znění, je třeba respektovat i v době nouzového stavu.</p> <p>Má-li rodič, popř. jiná osoba soudně upravený styk, představuje soudní rozhodnutí způsobilý exekuční titul, který může být předmětem výkonu rozhodnutí. I na tomto místě platí, že civilní soud nařizuje výkon rozhodnutí zásadně bez nařízení jednání, nejsou proto namísto obavy, že by na straně soudu existovaly legitimní důvody odkládající rozhodnutí na dobu po skončení nouzového stavu. Nelze však vyloučit, že ústavní zařízení, rovněž jako subjekt chránící nejlepší zájem dítěte mimo jiné v oblasti zdraví, bude mít legitimní důvody styk nerealizovat.</p> <p>Tímto důvodem není sám o sobě nouzový stav, ani fakticita většího počtu osob v ústavním zařízení, nýbrž konkrétní zjištění ohrožení nebo důvodné obavy z ohrožení dítěte nebo osob v ústavním zařízení.</p> <p>I přesto, že rodič nemá právo na styk upraveno soudním rozhodnutím a současně jeho styk nebyl soudním rozhodnutím zakázán, vyplývá jeho právo na styk z ústavního pořádku (srov. čl. 36 Listiny základních práv a svobod) i občanského zákoníku (srov. § 858). V tomto případě lze nalézt dohodu s ústavním zařízením.</p> <p>Nebude-li dohoda možná, je třeba situaci řešit návrhem adresovaným soudu, a to jak navržením úpravy styku ve smyslu meritorního rozhodnutí, tak i ve smyslu předběžného opatření.</p>

Situace	Specifikace a řešení
	<p>Vzhledem k tomu, že ve věci samé je třeba zásadně nařizovat jednání, nelze vyloučit dosažení rozhodnutí až v době po skončení nouzového stavu, což by mohlo ohrozit ústavně garantovaná práva rodiče i dítěte na styk.</p> <p>Lze proto doporučit preferenci návrhu na nařízení předběžného opatření, o němž by podle § 75c odst. 2 o. s. ř. mělo být rozhodnuto do sedmi dnů. V návrhu by měly být popsány uvedené úvahy podporující závěr o naléhavosti situace a její vhodnosti k řešení právě předběžným opatřením.</p>
Doporučení	I v případech, kdy bude legitimní odmítnutí osobního kontaktu rodiče a dítěte, je třeba hledat aspoň šetrnější náhrady , typicky využití prostředků komunikace na dálku (telefon, sociální sítě, komunikační aplikace).

9.3 Výživné v době nouzového stavu

Situace	Specifikace a řešení
Výživné dosud nebylo soudem stanoveno	<p>S ohledem na akutní nástup nouzového stavu a krizových opatření je praxe konfrontována s problémem, kdy je dítěte třeba přiznat výživné, resp. rodiči, popř. jinému příbuznému v řadě přímé uložit vyživovací povinnost.</p> <p>Plnění vyživovací povinnosti je předepsáno zákonem, konkrétně § 910 a násl. občanského zákoníku, podle nějž mají předkové a potomci navzájem vyživovací povinnost, přičemž dítě má právo se podílet na životní úrovni svých rodičů, kdy toto kritérium navíc předchází kritériu odůvodněních potřeb. Z uvedeného vyplývá, že vyživovací povinnost má být plněna dobrovolně (penězi nebo dílem). V případě neplnění povinnosti je třeba autoritativní soudní úpravy nebo dohoda mezi rodiči.</p> <p>První doporučením v případě nutnosti plnit výživné je vést rodiče k dosažení dohody, přičemž postačuje dohoda neformální (nejde-li o rozvod manželství), u níž při dobrovolném plnění nenastávají žádné právní komplikace. Nevýhodou neformální dohody je nevynutitelnost v exekučním či vykonávacím řízení.</p> <p>V případě nutnosti soudního řešení přicházejí v úvahu dvě možnosti, a to jednak návrh na uložení vyživovací povinnosti meritorně, nebo návrh na nařízení předběžného opatření, jímž bude povinnému rodiči uloženo plnit výživné v nezbytné míře [srov. § 76 odst. 1 písm. a) o. s. ř.].</p> <p>Vzhledem k tomu, že ve věci samé je třeba zásadně nařizovat jednání, nelze vyloučit dosažení rozhodnutí až v době po skončení nouzového stavu, což by mohlo ohrozit ústavně garantované právo dítěte na péči (ve smyslu zaopatření a uspokojování životních potřeb).</p> <p>Lze proto doporučit preferenci návrhu na nařízení předběžného opatření, o němž by podle § 75c odst. 2 o. s. ř. mělo být rozhodnuto</p>

Situace	Specifikace a řešení
	<p>do sedmi dnů. V návrhu by měly být popsány uvedené úvahy podporující závěr o naléhavosti situace a její vhodnosti k řešení právě předběžným opatřením.</p> <p>S ohledem na momentální finanční komplikace ve formě výpadku příjmů na straně rodiče je třeba uvést, že při stanovení výše výživného se nevychází pouze z aktuálního stavu, nýbrž ze subjektivních schopností povinného rodiče a objektivních možností (tzv. potencialita příjmu v § 913 občanského zákoníku). Je proto zcela legitimní vytvoření i dluhu na výživném, lze-li očekávat, že stav je pouze dočasné a dlužné výživné bude v budoucnu dorovnáno.</p>
<p>Výživné bylo stanoveno</p>	<p>Bylo-li již výživné přiznáno, je zákonnou povinností plnit vyživovací povinnost, a to s případným možným nástupem státní moci v podobě exekučního nebo vykonávacího řízení. Není-li proto výživné plněno dobrovolně, přichází v úvahu výkon rozhodnutí civilním soudem podle o. s. ř., nebo exekuce soudním exekutorem podle zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád, ve znění pozdějších předpisů².</p> <p>Není pravdivá informace, že po dobou nouzového stavu nelze nařídit nebo vést exekuce.</p> <p>Výkon rozhodnutí i exekuce ve věcech výživného jsou možné pouze na návrh. S ohledem na podstatné odlišnosti v obou postupech lze doporučit podání exekučního návrhu u soudního exekutora, a nikoliv návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí u civilního soudu.</p> <p>Civilnímu soudu se totiž musí uvést i způsob provedení výkonu rozhodnutí a majetek vhodný ke zpeněžení (srov. § 261 o. s. ř.), zatímco v exekučním návrhu tyto informace být uvedeny nemusejí. Soudní exekutor má právo na součinnost třetích osob, může vést exekuci více způsoby, po oznámení o pověření k vedení exekuce nesmí povinný (dlužník) nakládat s celým svým majetkem (generální inhibitorium podle § 44a exekučního řádu) a soudní exekutor v případě dlužného výživného může pozastavit řídičské oprávnění.</p>

V případě potřeby dalších informací, posouzení a revize směrnic či asistence při soudních návrzích ve věci samé, na nařízení předběžných opatření nebo na nařízení výkonu rozhodnutí (včetně exekučních návrhů) nás neváhejte kontaktovat:

JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D., garant sekce Sociální oblast,
david@kolumbuspm.cz.

² Podrobněji k exekucím a výkonu rozhodnutí v kapitole 7 tohoto Manuálu.

10. TRESTNĚPŘÁVNÍ ODPOVĚDNOST

V této oblasti bude řešena trestněprávní odpovědnost jak fyzických osob, tak i územně samosprávných celků plynoucí z porušení opatření přijatých v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu na území České republiky.

V souvislosti s vyhlášením nouzového stavu je třeba zmínit dvě základní východiska trestní odpovědnosti jak fyzických osob, tak územně samosprávných celků, jakožto právnických osob, které mohou být rovněž trestně odpovědné dle zákon o trestní odpovědnosti právnických osob.

1. Zařazení nemoci COVID-19 na seznam nakažlivých lidských nemocí uvedených v příloze č. 1 k nařízení vlády č. 453/2009 Sb.

Vláda ČR zařazením nemoci COVID-19 do Přílohy 1 nařízení vlády č. 453/2009 Sb. rozhodla dne 13. 3. 2020 o tom, že šíření této nemoci je trestným činem podle trestního zákoníku. Podstatné je, že trestný čin šíření nakažlivé lidské nemoci lze spáchat nejen úmyslně, ale i z nedbalosti. Ustanovení § 152 trestního zákoníku sankcionuje situaci, kdy osoba **úmyslně** způsobí nebo zvýší nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci u lidí. Aby bylo jednání kvalifikované jako úmyslné, postačí, že pachatel se svým onemocněním a možností rozšíření nákazy srozuměn, nemusí mu být prokázáno, že chtěl nákazu schválně rozšířit. Ustanovení § 153 trestního zákoníku pak dopadá na osoby, které způsobí nebo zvýší nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci u lidí **z nedbalosti**.

2. Vyhlášený nouzový stav jako přitěžující okolnost a jako okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby u některých trestných činů

Podle názoru Nejvyššího státního zastupitelství ČR odůvodňuje vyhlášení nouzového stavu **užití obecné přitěžující okolnosti uvedené v § 42 písm. j) trestního zákoníku**, tedy že pachatel spáchal trestný čin za krizové situace, živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život, veřejný pořádek nebo majetek, anebo na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace. Tato přitěžující okolnost se uplatní při výměře ukládaného trestu a je tak uplatnitelná pro všechny pachatele všech trestných činů.

Nejvyšší státní zastupitelství dále vyslovilo názor, že vyhlášený nouzový stav má za důsledek i posouzení vyšší škodlivosti protiprávního jednání, tedy že se jedná o okolnost **podmiňující použití vyšší trestní sazby** u následujících trestných činů:

- šíření nakažlivé lidské nemoci,
- šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti,
- ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty,
- ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty z nedbalosti,
- krádež,
- zpronevěra,
- podvod,
- lichva,
- šíření poplašné zprávy.

To v praxi znamená, že v případě, kdy se pachatel dopustí šíření nakažlivé lidské nemoci, hrozí mu trest v rozmezí 2 až 8 let namísto 6 měsíců až 3 let v případě, kdy by nouzový stav vyhlášen nebyl. U šíření poplašné zprávy je namísto trestu ve výměře do dvou let možno uložit trest v délce 2 léta až 8 let.

10.1 Trestní odpovědnost fyzických osob

Situace	Specifikace, informace, doporučení a řešení
Mám nařízenou karanténu, ale nutně potřebuji v práci něco dokončit nebo si vyzvednout z kanceláře podklady.	<p>At' už jsem v karanténě z důvodu, že jsem se v posledních dvou týdnech vrátil z rizikové země (POZOR, jejich výčet se průběžně mění, aktuální stav dostupný na webu Ministerstva zdravotnictví ČR: https://koronavirus.mzcr.cz/staty-sveta-s-vysokym-rizikem-prenosu-nakazy/) anebo z důvodu kontaktu s nakaženou osobou, může mít jakékoliv porušení karantény kromě pokuty i trestněprávní důsledky.</p> <p>Pokud by osoba, která karanténu poruší, byla skutečně infikovaná a nemoc by v rámci porušení karantény rozšířila mezi další osoby (např. kolegy v práci), bude odpovídat za trestný čin šíření nakažlivé lidské nemoci ve zvýšené sazbě (viz výše) 2 až 8 let. V případě, že by někdo Vámi nakažený nemoci podlehl a jednalo se o minimálně 2 osoby, je trestní sazba stanovena v rozmezí pěti až dvanácti let.</p> <p>Porušení karantény tedy nese i tyto velmi závažné trestněprávní důsledky!</p>
Zaměstnanec i přes příznaky obdobné COVID-19 dochází do práce a odmítá pracovní neschopnost.	<p>Pokud zaměstnanec odmítá pracovní neschopnost, je vhodné jej poučit i o jeho případné trestněprávní odpovědnosti. Pokud by se následně ukázalo, že byl nakažený, může jeho nezodpovědné a neohleduplné chování naplnit znaky trestného činu šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti s trestem ve výměře (za trvání nouzového stavu) 6 měsíců až 3 léta.</p> <p>Vzhledem k eliminaci trestní odpovědnosti územně samosprávného celku (podrobněji viz níže v sekci 10.2.) je vhodné poučit zaměstnance o trestněprávních následcích jeho počínání písemně.</p>
Dostal jsem se díky svým známým k informaci, že má dojít k úplné karanténě (uzavření) obce, v níž pracuji. Mohu varovat občany obce?	<p>Jakékoliv informace způsobilá vyvolat nebezpečí vážného znepokojení obyvatelstva obce, může být šířena pouze příslušnými státními orgány anebo poté, co je tato informace státními orgány veřejně či neveřejně sdělena a podložena. Pokud by se jednalo o informaci nepravdivou, může její šíření, byť v nejlepším možném a lidsky pochopitelném záměru, naplňovat skutkovou podstatu trestného činu šíření poplašné zprávy. Vzhledem k nouzovému stavu je trestní sazba tohoto trestného činu stanovena v rozmezí 2 až 8 let.</p> <p>Orgány činné v trestním řízení by sice musely prokázat vědomou nepravdivost takto šířené zprávy, přesto platí, že jakékoliv znepokojivé informace o šíření nákazy a plánovaných opatřeních nemají být jakkoliv šířeny, a to ani ústně, pokud nejsou podloženy rozhodnutím státního orgánu.</p> <p>I při snaze pomoci občanům se proto vyhněte sdělování informací v souvislosti s nouzovým stavem do doby, než budou tyto informace oficiálně potvrzeny.</p>

10.2 Trestní odpovědnost územně samosprávných celků (ÚSC)

Situace	Specifikace, informace, doporučení a řešení
Může být obec trestně odpovědná ve	<p>Ačkoliv platí, že obce a kraje při výkonu veřejné moci jsou vyňaty z působnosti zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob (dále jen „TOPO“), je nutné připomenout, že</p>

<p>vazbě na aktuální situaci?</p>	<p>jednají-li ÚSC jako soukromoprávní subjekty, nikoliv při výkonu veřejné moci, mohou být trestně odpovědným pachatelem trestného činu. Není vyloučena ani souběžná trestní odpovědnost ÚSC jako právnické osoby a trestní odpovědnost fyzické osoby. Při výkonu veřejné moci ÚSC připadá v úvahu pouze trestněprávní odpovědnost konkrétní fyzické osoby, která se daného jednání dopustila.</p> <p>Př. 1: <i>Obec má za úkol distribuci státem dodaných roušek a úřednice úseku sociální péče mají povinnost předat tyto roušky do místního zdravotnického centra a domova pro seniory. Úřednice ovšem přijme úplatek za vydání části ochranných pomůcek občanovi XY.</i> <i>Jde o trestní odpovědnost pouze úřednice, nikoliv obce (úřednice vykonává pracovní úkol v rámci výkonu veřejné moci).</i></p> <p>Př. 2: <i>Obec založí obchodní společnost, či jinou právnickou osobu, kterou pověří činnostmi týkající se boje s onemocněním COVID-19. Při činnosti obchodní společnosti však dochází k protiprávnímu nakládání s finančními prostředky a zkraslování účetní evidence.</i> <i>Obec je jediným společníkem, a dle zákona o obcích je tak vyhrazena rozhodovací pravomoc radě obce. Osoby odpovědné jednat za společnost mohou přivodit trestní stíhání nejen sobě a této společnosti, ale i samotné obci.</i></p>
<p>Kdy je trestní odpovědnost ÚSC vyloučena?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zákon o TOPO nepočítá se vznikem trestní odpovědnosti u některých TČ výslovně uvedených v § 7 TOPO (možná jen trestní odpovědnost fyzické osoby) – např. trestný čin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže. 2. Pokud protiprávní čin není spáchaný v zájmu ÚSC nebo v rámci její činnosti Příklad: Starosta na základě fiktivních dokladů neoprávněně čerpal finanční prostředky obce na nákup ochranných pomůcek, přičemž ale tyto prostředky užíval pro vlastní potřebu – nesouvisí s činností obce a nebylo v jejím zájmu. 3. Vyvinění obce ÚSC se trestní odpovědnosti zproští, pokud vynaložil veškeré úsilí, které na něm bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu prostřednictvím fyzických osob zabránila (viz § 8 odst. 5 TOPO).

V případě potřeby dalších informací či konzultací nás neváhejte kontaktovat. Stejně tak pokud máte zájem o přípravu a nastavení účinných pravidel garantujících možnost vyvinění ÚSC, rádi Vám pomůžeme se v této oblasti zorientovat a připravíme potřebné podklady a dokumenty.

JUDr. Mgr. Zdeněk Kopečný, advokát, garant sekce Trestněprávní odpovědnost:
kopecny@kolumbuspm.cz

11. OBECNÍ POLICIE

Situace	Specifikace
<p>Speciální protiprávní jednání při nedodržování krizových opatření</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Speciální přestupky nestrpění omezení vyplývajících z krizových opatření podle § 34 odst. 1 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení (krizový zákon) → např. porušení zákazu pohybu a pobytu na všech místech mimo bydliště bez ochranných prostředků dýchacích cest jako je respirátor, rouška, apod. nebo porušení zákazu maloobchodního prodeje na tržnicích a tržištích → projednává OÚRP. • Speciální přestupky nesplnění povinností uložených mimořádným opatřením podle § 92n odst. 1 písm. b) zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví → např. zákaz maloobchodního prodeje a prodeje služeb v provozovnách (se stanovenými výjimkami), zákaz přítomnosti veřejnosti v provozovnách stravovacích služeb → projednává krajská hygienická stanice. • Tyto speciální přestupky obecní policie neprojednává, ale oznamuje se podezření ze spáchání příslušným orgánům podle § 10 odst. 2 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii. • Popíjení na předzahrádkách, odmítnutí nasazení roušky apod. → lze postihovat jako přestupek neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci podle § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích (pokuta do 10 000,- Kč). • Mohou být také speciální nařízení obce k zajištění provedení krizových opatření v podmínkách obce. • Vyšší závažnost trestných činů a přestupků spáchaných v době nouzového stavu (přítěžující okolnost, vyšší trestní sazba / výše pokuty).
<p>Platnost dokladů občanů po dobu trvání nouzového stavu</p>	<p>Prokazování totožnosti tím z dokladů, který je stále platný → pokud má občan doklad se skončením platnosti po 1.3.2020, může jím prokazovat svou totožnost i nadále.</p> <p>Řidičské průkazy se skončením platnosti během nouzového stavu i nadále opravňují k řízení motorových vozidel (není povinnost je odevzdat).</p>
<p>Péče o děti zaměstnanců obecní policie</p>	<p>Zaměstnanci obecní policie, kteří jsou zákonnými zástupci dětí ve věku od 3 do 10 let, mají s účinností od 17. 3. 2020 6:00 hod. určenou školu nebo školské zařízení, které vykonává nezbytnou péči o tyto děti, a to bez ohledu na to, zda jsou tyto děti dětmi nebo žáky určené školy nebo školského zařízení.</p>
<p>Osvědčování odborné způsobilosti strážníků po dobu nouzového stavu</p>	<p>Po dobu trvání nouzového stavu jsou až do odvolání zrušeny zkoušky odborné způsobilosti strážníků a čekatelů obecních policií, přihlášky ke zkoušce je ale možno nadále podávat (min. 3 měsíce přede dnem skončení platnosti osvědčení).</p> <p>Osvědčení vydaná přede dnem vyhlášení nouzového stavu zůstávají v platnosti do doby vyhlášení nového termínu zkoušek.</p> <p>Pozastavuje se povinnost obcí zajišťovat školení a výcvik čekatelů a strážníků před zkouškou.</p>

Situace	Specifikace
<p>Podpora a zefektivnění fungování obecní policie v době nouzového stavu</p>	<p>Prioritně se soustředit na plnění úkolů k dosažení cílů nouzového stavu → lze posílit denní hlídky v terénu místo nočních.</p> <p>Pravidelné vzájemné informování mezi pracovníky (na stejné úrovni i mezi nadřízenými a podřízenými) o proběhlé směně, o současné situaci a aktuálních pokynech → komunikace a řešení úkolů v součinnosti.</p> <p>Nastavení vnitřních pravidel (směrnic) pro distribuci, doplňování zásob a nakládání s ochrannými pomůckami (roušky, respirátory, rukavice, dezinfekce).</p> <p>Zavedení interních opatření proti šíření nákazy za účelem udržení provozu – eliminace přenosu mezi směnami (minimalizování osobních kontaktů, nošení roušek i na pracovišti, atd.), dezinfekce a čištění pracovních pomůcek, oděvů, sdílených vozidel.</p> <p>Regulace přístupu veřejnosti na služebny jen pro nezbytné a neodkladné případy.</p> <p>Sledování aktuální situace v „terénu i legislativě“ → rozlišovat, která opatření a postupy jsou platná pouze po dobu nouzového stavu, a která ještě nějakou dobu poté a od kdy.</p>

V případě potřeby dalších informací a konzultací nás neváhejte kontaktovat:

Mgr. Lucie Maděrková (roz. Kachramanová), garant sekce Obecní policie,
kachramanova@kolumbuspm.cz.

12. MOŽNOSTI MIMOSOUDNÍHO ŘEŠENÍ SPORŮ – MEDIACE

Situace	Specifikace a řešení
<p>Jaké mohou vzniknout spory související s koronavirem a souvisejícími krizovými opatřeními?</p>	<p>Situace vyvstává v souvislosti s opatřeními vlády zavedenými v souvislosti s COVID-19 ovlivňuje běžný a zavedený režim společnosti. Pandemie koronaviru už ovlivnila miliony lidí, a to včetně zaměstnanců ÚSC – někteří musí dodržovat nařízenou karanténu, zajistit péči o děti, které jsou doma místo ve škole, či jinak zajišťovat pomoc ostatním.</p> <p>Jasně ovšem je, že každý se musí vypořádat se změnami, který současný stav přináší. Za situace, kdy kraje, města a obce fungují díky lidskému faktoru – svým občanům, smluvním partnerům, ale také primárně díky zaměstnancům, je nevyhnutelné, že současný stav plný změn, nejistot a stresových faktorů, s sebou přináší mnoho konfliktních situací, které je třeba řešit.</p> <p>Jde o situace, které se na první pohled nemusí zdát podstatné ve vztahu k probíhajícímu boji s virovým onemocněním, ovšem je nutné je nepřehlížet, aby nedošlo k eskalaci problému a vzniku vážného sporu, např.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vztahy v rámci orgánů obce (konflikty v rámci orgánů samosprávy, příspěvkových organizací obce, otázky priorit, atd.). • Vztahy se zaměstnanci (nařizování dovolené, realizace home office, objem pracovních úkolů během home office, využívání ošetřovného, zajišťování ochranných pomůcek, atd.). • Vztahy se smluvními partnery (nemožnost plnění smluv, změny termínů plnění smluv, jednání o změně smlouvy, problematika odstoupení od smlouvy, zrušení závazku ze smlouvy, atd.).
<p>Jak vznikající či hrozící konflikty a spory řešit?</p>	<p>1. DOHODA! Současná situace je velmi složitá pro všechny. Doporučujeme proto abyste se se např. se svými zaměstnanci či smluvními partnery vždy zkusili dohodnout – to je velmi často nejefektivnější, nejempatičtější a nejrychlejší cesta k vyřešení problému.</p> <p>2. INFORMOVANOST Obecně je nyní potřeba hlavně udělat si pořádek ve všech smlouvách, projektech či dotačních podmínkách. V krizových situacích je dobré vědět, co a kdy můžete chtít např. po svých obchodních partnerech, a zároveň i co a kdy můžou chtít partneři po Vás. Díky tomu se dokážete lépe připravit a případně s partnery také včas vyjednat změnu smluv.</p> <p>Jak docílit dohody? Krok 1 – Uvědomte si, že každý spor může mít rozumné řešení. Krok 2 – Zkuste se na věc podívat jinak. Zkuste mluvit. Zkuste se podívat dopředu. Krok 3 – Využijte pomoc – Ne vždy je cesta k dohodě jednoduchá. Pokud cítíte, že k docílení dohody potřebujete záchranné lano, využijte mediaci.</p>

Situace	Specifikace a řešení
<p>Kdy využít mediaci, jaké jsou její výhody a jak mediace probíhá?</p>	<p>Důvody pro využití mediace:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Řešíte složitou situaci. 2. Potřebujete se dohodnout a dál spolupracovat. 3. Nechcete situaci zhoršovat např. řízením u soudu. 4. Soudní řízení by bylo zdlouhavé (i s ohledem na aktuální situaci) 5. Věříte, že existuje rozumné řešení. <p>Co je mediace? Mediace je smírné řešení konfliktu za pomoci neutrálního, nezávislého prostředníka - mediátora, který pomáhá řešit problémovou situaci dohodou.</p> <p>Mediátor je odborník na efektivní vyjednávání, který za pomoci různých komunikačních technik a strategií napomáhá účastníkům mediace dospět k urovnání sporu a nalézt vzájemně přijatelné řešení. Mediátor je vždy nestranná osoba, vázaná mlčenlivostí.</p> <p>Cílem mediace je vyřešení konfliktu a uzavření přijatelné dohody. Ve svém důsledku tak mediace zamezuje pokračování konfliktu, soudnímu sporu a zhoršení vztahů zúčastněných osob, a naopak napomáhá zajištění bezproblémového budoucího stavu.</p> <p>Základní tři výhody mediace</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Možnost další komunikace a spolupráce. Při mediaci se hledá takové řešení, které vede ke spokojenosti obou stran a které stranám umožní další komunikaci a spolupráci. 2. Zohlednění lidské stránky věci. Mediace umožňuje zohlednit lidskou stránku věci. 3. Účastníci tvoří obsah výsledné mediační dohody. <p>Zásady mediace</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nestrannost Mediátor je nestranný, nezávislý a neutrální. Nemá žádný vztah k zúčastněným stranám ani k projednávané věci. • Dobrovolnost Účast na mediaci je zcela dobrovolná a nikdo k ní nemůže být nucen. Kterákoli ze stran, ale i mediátor, může mediaci kdykoliv a bez udání důvodů mediaci přerušit a ukončit. • Důvěrnost informací Veškeré informace, které zazní v průběhu mediačního jednání, jsou důvěrné a nemohou být použity v neprospěch některé ze stran v případě soudního nebo jiného řízení. • Zachování mlčenlivosti Mediátor je povinen zachovávat absolutní mlčenlivost o všech informacích a skutečnostech, o kterých se v průběhu mediací dozvěděl. Mlčenlivosti může být zproštěn pouze stranami sporu. • Neformálnost mediace Mediace je neformální jednání, které nemá pevně stanovená procesní pravidla. Mediace proto probíhá podle potřeb zúčastněných stran a na základě dohody s mediátorem.

Situace	Specifikace a řešení
	<ul style="list-style-type: none"><li data-bbox="459 152 1390 226">• Zahájením mediace není dotčeno právo stran domáhat se ochrany svých práv a zájmů soudní cestou.

Pokud Vás napadají otázky týkající se řešení konfliktů nebo se více zajímáte o mediaci, anebo máte zájem využít služeb mediátora, neváhejte se na nás obrátit, rádi Vám pomůžeme se v této oblasti zorientovat.

JUDr. Tereza Chadimová, advokátka a zapsaná mediátorka, garantka sekce Mimosoudní řešení sporů a mediace, chadimova@kolumbuspm.cz